

De superbia

Superbia detestanda est et fugienda a quolibet homine. et hoc propter tria. Primo quia deo multum displicet. Et ratio huius est. quia superbia primam contumeliam deo intulit in primo angelo que ei illata fuit. Unde **Tobi. 4.** Superbiam nunquam in tuo sensu aut in tuo sermone dominari permittas. ab ipsa enim initium sumpsit omnis perditio. **I**tem quia superbia deum impugnat in omni loco. omni tempore et in omni persona. Fornicatio autem nunquam aut raro in sacro loco committitur: sed superbia potius committitur in sacro quam in alio. tunc enim magis superbe idute cedunt mulieres quam ad ecclesias vadunt. Ultra etiam sunt peccata a quibus in principibus festiuitatibus homines abstinent. sed superbia tunc maxime exercetur. Multe etiam sunt persone que fornicari dedignarentur que tamen peccatum superbie recipiunt. Superbia enim latitat sub cinere et cilicio: inquit verbum beati gregorii. **Luz** enim finis christi omnia vitia superauit: adhuc habet pugnam contra superbiam. **I**tem superbus peccat directe contra deum. Ergo quantum ad hanc superbiam magis displicet deo quam contumelia quae infert ei cupiditas vel aliud vitium. Alia enim vitia deum fugiunt querendo se ad aliam creaturam ut cupiditas ad aurum et argentum. luxuria precipue ad delectationes que sunt in tali actu. et sic de alijs vitijs. Sed superbia vult sibi surpare que sunt dei scilicet honorem et gloriam quam sibi soli suat. **U**nus **Blaz** mea aut domini? alteri non dabo. Et superbus. Ego mihi eam. et si non dederis usurpabo. Contra quod dicit apostolus. **Hebr. 1.** Nemo assumat sibi honorem. **I**dem **Soli** deo honor et gloria. **ps. 113.** Non nobis domine non nobis: sed nomini tuo da gloriam. Sicut humilitas dicit deum specialiter honorare. **U**nus dicit **Eccl. 3.** Magna potentia dei solius et ab humilibus honoratur. Sic superbia specialiter modo deum inhonorat. et se ei opponit. **U**nus **Job. 15.** dicitur. Currit aduersus eum erecto collo. **U**nus **greg. 1.** Quia vi-

ria fugiat a deo sola superbia se deo opponit. **I**tem cetera vitia auferunt deo pauperes et ignobiles. Sed superbia auferit ei non biles diuites et potentes. Et ideo superbi sumunt occasionem deum impugnandi. unde occasione debuerunt sumere ei seruiendi. **I**deo enim superbi contemunt deum. quia deus de bonis suis plus contulit illis quam quibusdam alijs. Et quia deus fecit eos gloriosiores: ipsi volunt eum ignosum facere. hoc patet ex eo quia superbi non solum equales volunt esse deo. sed etiam superiores. **U**nus **Bern. loquens de illo ij. Thessal. ij.** ubi dicit. et fit mentio de antichristo. Qui extollit et aduersat super omne quod est deus: aut quod colitur. dicit sic **Bern. Dico** enim vobis quod non iste tamen: sed et omnes superbi extollit supra deum. vult enim deus fieri rivalitatem suam: et superbus suam: iam videtur equalitas. Sed vide mala proportionem deus enim in his que ratio approbat: suam vult fieri rivalitatem. Superbus pro sine ratione et rationem ergo deus superbum hominem vilipendit. detestatur. odit et abominatur. **A**d primum pertinet illud gregori. **Quanto** coram hominibus fueris gloriosior: tanto coram deo angelus eius eris vilior. **U**nus autem deus superbum detestatur habet amos. vi. ubi legitur. **I**uravit dominus deus in aiaz suam dicit dominus exercituum. detestator ego superbia iacob. **E**t prouer. viij. **I**nrogantiam superbia et viam et os bilingue detestator. **D**e odio pro quod habet dominus ad superbia et ad superbium. habetur **Eccl. x.** **O**diabilis coram deo et hominibus superbia. **Q**uia deo et hominibus est iniuriosa. **D**eus. quia usurpat sibi quod eius est. scilicet dominari. **H**omini pro quia vult eum sibi subicere que natura ei equalis. **I**tem quia superbus omnibus inuidet. **U**nus **aug. 1.** Superbia omnibus inuidet scilicet superioribus quia illis non equalis. inferioribus ne ei equalis paribus. quia ei equalis. **E**rgo merito odibilis est coram deo et hominibus superbia. **S**ignum huius scilicet quod deus vilipendit superbos et detestatur. est hoc: quod deus superbos deponit et pauperes et mites loco eorum exaltat. **U**nde beata virgo maria dicit. **D**eponit fuit potentes de sede. et exaltat. **U**nde

Eccl. x. Sedes ducum superboꝝ euer-
tit: ⁊ sedere fecit mites p̄ eis. **Hoc** patet
p̄mo in lucifero de cuius electione sic di-
citur. **Quo** cecidisti lucifer q̄ mane orie-
baris. vt habetur **Esa. i4.** **Et Luc. x.**
Videbāz sathanā quasi fulgur de celo
cadentem. **Ab**o aut̄ deiectus est lucifer
p̄pter suam superbiam vt cum esset an-
gelus factus: factus sit diabolus. **Et**
cum esset nobilissima ⁊ pulcherrima cre-
atura. iam est vilior ⁊ deformior cunctis
demonibz. **Secūm** exemplū est in homi-
ne qui voluit esse sciens vt deus ⁊ insci-
factus est vt pecus. **Unde Bern.** **Pu-**
to iumenta dicerent si loqui fas esset. **Ec-**
ce adam factus est quasi vnus ex nobis
Et ps. Homo cū in honore esset nō in-
tellexit cōparatus est iumentis insipienti-
bus. **Tertiu** in saule. qui cū hūilis esset
in regem sublimatus est. **Unde. i. regū**
is. Nonne cū paruus esses in oculis tu-
is: caput in tribubus israel factus es **Su-**
perbo aut̄ factus a regno eiectus est. **Und**
sub dicitur ibidem. **Proiecasti** sermones
dñi: picat̄ te deus nescis rex israel. et sic
de alijs. **Secundo** detestanda est su-
pbia. qz diabolus valde placet **Rō** est. qz
supbia est origo oīm criminū. **Uñ Ili.**
ō sūmo bono. **Principaliū** septē viciōꝝ
regina ⁊ mater est supbia. vñ maximuz
pccm̄ vocat̄. **Uñ ps.** Emūdabor a de-
licto maximo. i. supbia. dicit̄ glo. **Sci-**
dū q̄ hoc viciū supbie habet se sicut rex
⁊ regina viciōꝝ. ⁊ q̄ coronam debet ha-
bere: s̄ maledictā **Uñ Isa. 28.** **Ve** co-
rone supbie. **Et** ad modū regis quādo
hoc viciū venit ad aliquem non venit so-
lus: sed adducit magnā societate viciōꝝ
Uñ Eccl. x. **Initiū** oīs pcc̄i supbia. q̄
tenuerit eā. adimplebit̄ maledict̄. i. vi-
cijs. vt dicit̄ glo. interlinearis. **Qz** in oī
peccato inuenit̄ supbia. **Iud.** **ō** sum-
mo bo. **Qis** peccās supb̄ ē. qz faciēdo
verita p̄ceptu habet diuina p̄cepta qz si-
cut sine charitate alie virtutes nihil sunt
ita sine supbia alia vicia nihil sunt. **Ab-**

strah e supbiā ⁊ habeb̄ gr̄am. **Quia** su-
perbis de⁹ resistit: humilibz aut̄ dat gra-
tiā. **Qz** cōuexū nō ē receptiū liquoris
alici⁹. s̄ cōcauuz. **Itē** supbia signū ē q̄
diabolus suus distinguit̄ ab alijs **Uñ**
legit̄ in iob. 41. de ip̄o. q̄ ip̄e est rex sup-
oēs filios supbie. **Et grego.** **Euidētissū**
mū signū reproboꝝ supbia ē: electoꝝ hu-
militas. **Cum** ergo quez quisqz habeat
dñz cognoscat sub quo rege militet. vñ
in magno timore ⁊ dolore debet esse q̄
se cognoscat eē supbū. qz est filius diabo-
li. **Uñ aug⁹.** in ep̄la q̄dā. **Quē** supbuz
videris: filiū diaboli eē ne dubites. **Itē**
supbia euelut q̄dā imago diaboli. **Uñ**
homo supb̄ exp̄sse similis est diabolo.
Iuxta illud grego. **Apostate** angelo si-
milis efficitur. duz hō hominibz similis
esse dedignat̄. **Exq̄** superbo non potest
esse similis deo neqz sanctis. ⁊ refutat eē
similis alijs hōibz: tūc oportet. q̄ ha-
beat etiam aliquem sibi similez. ⁊ tal̄ est
diabolus. **Tertio** detestanda est super-
bia. qz valde nocet hominī. qz puat̄ ho-
minē oībz s̄rutibz ⁊ gratijs. **Ex** quo pa-
tet q̄ argumētuz superbie est subtractio
gratie. **Unde** gregorius. **Sicut** humi-
litas omnia vicia euacuat. om̄esqz virtu-
tes colligit ⁊ roborat. sic supbia om̄es
virtutes eneruat ⁊ destruit. **⁊. Si** tibi cor-
pia. laus. sapiētia. formaqz decor. **Inq̄**
nat̄ oīa sola supbia si comitef. **Item** bo-
na opera hominis falsificat. **Uñ aug⁹.**
Supbia etiā bonis operibz insidiatur
vt pereāt. **Chrisost.** sup **Joannem** **Su-**
perbia in nob̄ existente omnis vita noi-
stra immunda fit. **Etiā** si sobrietatem
si vīrginitatem. si ieiunium ⁊ orationes
⁊ elemosynam ⁊ quecūqz alia perfeceri-
mus. **Itē** supbia hominē excecatur. deci-
pit. ⁊ infatuat. **Unde** **Prover. xi.** **Ubi**
hūilitas ibi sapiētia. ⁊ econtrario. **vbi**
supbia. ibi stulticia. **Uñ Bern.** **Om-**
nis supbia stulticia. hoc patet. **Qz** oīs
superbo sibi ip̄i placet. vñ de consequētia
est q̄ ip̄e stultus sit. **Nec** est parua stulti-
a

De peccato

cia ista q̄ sibi placet cum ip̄e deo angel
z hominibz displiceat. Aug⁹. Qui sibi
ip̄i placet: stulto placet. Itē pz stulticia
supbi in hoc q̄ ip̄e exaltatōem appetit q̄
fit ad ei⁹ maiore p̄cipitatōem. **Uñ** **Iti.**
Qui em̄ extollit hūiliatur: z qui exalta-
tur: deicit. qui eleuat p̄sternit. q̄ inflat
allidit **De excelso grauior casus est.** d̄ al
to maior ruina. **Uñ** cessante vita presen
ti superbus descendit in infernū. z hūil
aduolabit in celum. **Uñ** **Lu. 18.** **Q̄is**
q̄ se exaltat: hūiliabit. Sic fit de supbo
sicut de vase q̄n̄ p̄fringi d̄z q̄d eleuat vt
p̄fecti⁹ frāgat. **Uñ** puer. 16. **Uñ** ruina
exaltabit cor. **Et** q̄n̄q̄ non expectat
d̄ns vt solū in futurū hūillet. s̄ eos etiaz
q̄n̄q̄ i p̄nti hūiliat. dū se semp extollere
nitunt. **Uñ** de p̄s. **Deiecasti eos dū alle-**
uarent. **Et** hoc pz in anthiocho rege vt
h̄z. ij. machabeorum. ij. q̄ se extollebat
a deo fuit em̄ deiect⁹ in p̄nti. vt i p̄mibz
q̄ in suo corpe p̄rio scaturierūt: z in fe
tore suo miserabiliter defunct⁹ est. **Si-**
mile legitur in libro qui dicitur scala ce
li. q̄ quidam diues multos excessit in su
perbia z in ornatu sui corporis cōtra de
um. qui etiā p̄pter suam sublimitatem z
superbiā loqui pauperibz hominibz z sim
plicibus dedignabatur. **Qui** i breui di
uino iudicio ad tantam cecidit miseriā:
q̄ infirmatus se visitantibz responsū
daret se esse cattu. z etiā sub lecto z hā
chis abscondebatur sicut cattus **Et** q̄n̄
docūq̄ admonitiones sibi fecerunt d̄ sa
crāmēto. de cōfessione: de p̄tritione. vel
etiā de quacūq̄ alia re interrogarēt euz
nihil respondit nisi solum verbum **Ego**
sum cattus. **Et** sic in tali statu defunct⁹
est sine viatico z sine om̄i penitētia **Uñ**
in isto verificatū est illud dictū. p̄s: **Nō**
cum in honore esset non intellexit: cōpa-
ratus est iumentis insipientibz z similis
factus est illis. **Ergo** sequi debem⁹ bea
tum hieronimū qui dicit in quadā epla
Nihil ita a pueritia vitare conat⁹ sum.
quēadmodū tumētē aīm z erectaz ceruī

cem. dei s̄ se odiū puocātē. noui em̄ ma
gistz z d̄nm meuz in carnis humilitate
vixisse z dixisse. **Disce** a me. quia mit̄
sum z humilis corde.

De speciebz supbie. z p̄mo
de interiori.

Superbia diuidit in supbiā in
teriorē z exteriorē **I**nterior autē
quattuor habz spēs **P**rima spe
cies est q̄n̄ aliquis credit se habere bona
sua a se scz sanitate corporz. honoēs di
uitias. aux. argētū. domū. z cerēa sp̄ia/
lia scz grām z virtutes z sapiām. z sic de
alijs **I**lla est valde mala spēs. q̄ homo
vult eē quasi de⁹ suus. qz dicit apls. qd
habes qd non accepisti. **Et** ch̄s. vt h̄z
Joannis. 15. **S**ine me nihil potest⁹ fa
cere. **Et** cū nec habetis nec scitis nec po
testis. qz s̄m aplm. non sumus sufficiē
tes aliquid cogitare ex nobis. **E**cce q̄s
mendax est illa spēs. **S**ed si dicēs **E**go
laboraui p̄ illa re. **T**ūc ergo quero a te:
a quo habes illā fortitudinem z sapien
tiā mediāte qua laborasti: nōne ab ip̄o
dō. **S**ed dicerēs. quis ita fatuus est: q̄
crederet illa a se haberet non a deo. **D**i
co q̄ isti licet hoc nō dicāt. tñ ostēdūt h̄
p̄ opa. quasi n̄ haberēt illa a dō. **S**imi
li modo loq̄ndo dicit d̄ aliquo q̄ nō cre
dit eē x̄pm filiū dei. cuz nec terretur eius
cōminationibz. nec attrahit p̄missioni
bus. nec p̄ceptis obtemperat. nec cō
silijs acq̄escit **Q**uattuor mōis di
cit superbz facere quasi bona sua crede
ret habere a se z nō a deo. **P**rimo q̄ntū
ad hoc quod gloriatur de bonis suis: z
iactat se de illis. **Uñ** apls. i. **Corint.**
4. **Q**uid habes qd nō accepisti. si autē
accepisti qd glar⁹ q̄si nō accepis. s̄ noli
gloriarī nec te iactare de bonis a deo t̄
bi collatis. quia h̄z potestatem p̄uādī
te illis bonis q̄n̄cunq̄ vult. **Et** qui hec
veraciter p̄cogitaret. nequa q̄s de bonis
sibi collatis se iactaret. **S**ecundo quia
de bonis suis grās deo nō agit **Uñ** hō
ingratus dicit quasi nō agnoscere bene

sciam acceptum. quia si veraciter cognosceret se a deo accepisse: tunc ratio dictaret sibi quod datori suo gratias ageret. Et illud viciū est hominī multum nociuū. quia obstruit ei fontem diuine misericordie. **Uñ Bernardus.** Ingratitudo est viciū vrens siccans sibi fontem pietatis rorem misericordie et fluētā gratie. **Uñ de Grego.** Non est dignus dādis: quod non agit gratias de datis. Tertio quia sibi ipi viciū est non deo. **Uñ de cū supb do** se subijcere et ei seruire renuit: ipse bona ab eo accepta non recognoscat: nisi recognitione verborū que ridiculosa est et contumeliosa. **Ridiculū** em̄ est quod dñs deus solum inueniat in homine callifolia verborū. **Contumeliosum** et irrisoriū etiā ē dño. quod eū aliquis dñz suū fateatur: qui tamē ei seruire dedignat. **Augo.** d. vita christiana. Ille christi non famulus: sed subsannator et irrisor est: quod eius se seruū dicit. et sibi seruire dissimulat. **Modo** si quis veraciter recognosceret se habere corpus cū omnibus membris et vitam suam totā a deo: utiq; ratio humana sibi dictaret quod ei cū toto corpore et cū omni vita sua seruire deberet. quod sicut prophetaz **Ipse** fecit nos: et non ipsi nos. **Ergo** quilibet christianus studere debet ut cū omni vita sua dño placeat. et non huic mūdo. **Uñ apłs.** Si adhuc hominibus placere christi seruus non essem. **Quarto** quod de bonis suis non tribuit deo cū ipse ea requirit in paupibus. **Augo.** de verbis dñi. **Imone.** 42 **De** meo utiq; quero ait xps da mihi reddam tibi. habuisti me largitorem. fac me debitorē. pauca mihi das. plurā utiq; tibi reddā. trena mihi das. celestia utiq; tibi reddā. **Tempora** das: eterna restituā. **Supbia** autē ista est valde nociua hominī cū bona a deo recepit. et non se recepisse a deo recognoscit. **Alii** em̄ diuites se ad paupes haberent: si omnia veraciter cognoscerēt se habere a deo que possident. et insup si ad remuneracionē futurā anhelarent.

Uñ Petrus rauennē. **O** hō si hic pmasurus es quod tua sunt hic reponas. si autē illuc iturus es: cur ea hic relinquis. **Manus** pauperū est xpi gazophilaciū. quod quicquid accipit pauper: xps habet acceptū. **Idem.** **O** hō quicquid pro paupere rem trāsmittis in celū: deus vnū accipit ad centum. **Exemplū** de hoc quod elemosyna centuplū redditur a deo. **Quodaz** tempore episcopo quodā predicāte quod erogantes pauperibus centuplū accipient. diues quidam hoc audiens: omnia quod habebat in manus episcopi posuit. et episcopus ea pauperibus erogauit. **Illo** mortuo filij sui episcopum in causa illa traxerunt ad iudiciū bona paterna repetentes. **Qui** cum reddere non posset inspiratum est illi sancto episcopo ut irent simul ad patrem. quo extracto de tumulo inuenērūt in manu eius cartā in qua erat scriptum quod non solum illa que in manu episcopi posuerat receperat. **Et** amplius centuplum. quod vidētes filij episcopū dimiserūt. **Secūda** species interioris supbie quādo aliquis credit se sua dona habere a deo. sed pro meritis suis. **Et** hec mala et mendax supbia est. quod si habere mus ex meritis tūc non ex gratia. et sic talis supbia euacuat grām dei: ex qua datur dona hominibus. **Item** talis liberalissimum largitorē reputat venditorē dum ea que dñs ei dat credit habere pro meritis suis. in quo deo magnā irreuerentiam exhibet. **Item** magna est fatuitas illorū qui credūt habere dona pro meritis. cū homo non sufficiat satisfacere deo de eo quod ei alius tenet ratioe creatōis. rōne passionis et redemptōis. **Uñ Luce. xvij.** **Cū** feceritis oīa que pcepta sunt vobis: dicitē serui inutiles sumus. quod debuimus facere hoc fecim⁹. **In** quibus verbis innuit nobis quod bene operando quod debemus soluimus et quod deo inutiles sumus: vel ad minus nos reputare debem⁹. **Deus** bonorū nostrorū non indiget. **Uñ ps.** Bonorū meorum non

De peccato

Indigēs. **E**rgo cū oīa fecerimus fm oē posse nostrum: scilicet carnem z sangui- nem nostrum z vires corporis z anie in fuitio suo consumendo. z insuper eum ex totis viribus diligendo adhuc inuti- les serui sumus. quia totum tenemur. z quod debuimus facere solū fecimus. er- go qd̄ habet nobis dare vlt̄ etiā regratia- ri p̄ seruicio nostro cū ei an̄ oē posse tene- mur. mō nūq̄ fecim⁹ posse nostz. immo nec medium. quid ergo meruim⁹ nisi in fernū cuz peccatis nostris. **N**ō meruim⁹ adhuc q̄ nos fecit z creauit. **Q**uomodo tunc persoluemus ei q̄ nos redemit cuz amara sua passione. **E**rgo ql̄bet nostz dicere posset illud. ps̄. **Q**uid retribuaz dño. p̄ omnibz queretribuit mibi. **I**n- super q̄ in oculis nostris videntur meri- ta: in oculis dei sepius sunt demerita. **I**n esa. lxxij. **Q**uasi p̄anus mēstruate omnes iusticie nostre. **G**reg⁹. **S**epe iu- sticia nostra ad examē iusticie dei dedu- eta: iniusticia ē. z in conspectu iudicis soz- det qd̄ fulget in estimatione operantis. **N**ullus ergo confidat de meritis suis. qz omne meritū nostrū cōsistit in passio- ne christi et merito christi z in misericor- dia ipsius. **U**nde **B**erñ. **N**ec est me- ritum. misericōdia dñi. **I**dem **S**ola miseri- cordia est. que homines puenit z perdu- cit. z subdit. **S**ibi multā de hac miseri- cordia contraxerat dauid cum diceret. **M**isericordia eius preueniet me. et mi- sericordia tua subsequetur me. qz mise- ricordia tua magna est sup me. **E**t mise- ricordia tua an̄ oculos meos ē. **E**t q̄ cor- ripit me in misericordia z miserationibz de⁹ meus aīa mea. **H**ec ille. **T**ertia species ē qñ aliqs̄ credit se habere bonū quod nō habz vel ascribit sibi virtutes quas nō habet. z iactat se de illis q̄ nō habet. z nō vult habere mala que habz **I**n tali superbo est magna peruersitas. **H**oc patet ex eo qz fm doctōes n̄ ē mē- tiendū p̄ conseruanda vita alteri⁹. **Q**z nō sūt suscipiēda mala vt veniāt in de- bo-

na. **H** omne mendaciū est peccatū. igit̄ zē h̄ multo peius est mēiri cōtra honores dei z salutem ppriam **U**n̄ ps̄. **P**erdes oēs qui loquunt̄ mendaciuz. **I**llud em̄ viciū vel illa supbia sp̄caliter p̄stat impe- dimētum gratie. **P**rimo qz ip̄e nō petit eam cū credit se eā iam habere. **S**ecū- do qz talibus deus nō dat libet̄er gr̄az. qz scit q̄ non sunt grati. qz credūt se an̄ habere: z sic quasi dñs p̄deret grām su- am si eis daret. **B**erñ. **N**ūquid nō per- ditur qd̄ datur ingrato. **Q**uarta spe- cies est qñ aliqs̄ in estimatione sua p̄po- nit se alijs z spernit alios. z vult solus vi- deri laudabilis. z dolet q̄ etiam alijs lau- danē. z sic p̄ponit se alijs. z hec magna iniqtas z pueritas est. **P**rimo p̄pter in- certitudinē quam habz talis de bonita- te sua vlt̄ malicia aliena. **E**ccl̄. ix. **N**escit homo vtrū amore dignus sit vel odio. **E**t licet hō p̄sentialr̄ certus essz de boni- tate vel malicia aliena: finaliter tamē in- certus est. licet em̄ p̄ximus tuus in p̄u- ti sit homicida vel iude⁹ vel sarracenus vel adulter. z sic de alijs **F**orsitan in dei p̄uidencia est de ordine cherubyn z seraphin. **L**icet z tu mō sis bonus. tñ in dei p̄uidencia forte es tā inferni patibu- lo adiudicatus. **E**t p̄pter illā incertitu- dinem nō debemus nos p̄ferre alijs in- estimatōe nostra. **U**nd̄ **B**erñ. **N**oli te p̄parare maioribz: noli efferr̄ minoribz. **N**ulli em̄ te p̄ponas: h̄ nec p̄parare p̄- sumas. **D**eberet em̄ se ql̄bet cōtemp- tibilem reputare: etiā si aliqd̄ boni essz in eo **I**tē p̄ hoc q̄ quāto magis se aliquis appreciat̄ tanto minus corā deo valet. **E**xemplum de hoc habem⁹ de saul. de quo legim⁹. i. **R**egū. xv. **C**ū esses pu- lus in oculis tuis caput in tribubz fact⁹ es. **E**t ecōtrario cū magnus esset in ocu- lis suis etect⁹ est de regno suo. **S**ic simi- li mō dū homo in se est magnus: de⁹ in eo quodāmodo est puus. cū trario mo- do oporteat esse. **O**portet em̄ hoīem mi- nui vt deus in eo crescat. iuxta exemplum

scilicet
 oportet
 le d̄ se de
 parat. ps̄
 nō d̄ d̄
 sui vult
 um. z h̄
 t̄ d̄. vt
 m̄ d̄. z
 fecit. z v
 t̄ d̄. vt
 vtrū a
 m̄ d̄. z
 esset. p̄
 n̄ d̄. m̄
 st̄ d̄. p̄
 st̄ d̄. q̄
 alior. z
 am̄ d̄. z
 cultim
 m̄ d̄. h̄
 bonā op
 aman d̄
 bonā d̄
 regis ora
 Rogat
 alium re
 Et sub d̄
 est am̄
 d̄ d̄. co
 susp̄ d̄. d̄
 t̄ d̄. h̄
 d̄. q̄. et
 tur. ad r̄
 t̄ d̄. q̄
 aut̄ h̄. q̄
 t̄ d̄. h̄. q̄
 l̄ m̄. q̄. et
 ceteri. q̄. et
 n̄. d̄. h̄. q̄
 q̄. et. q̄. et
 t̄. q̄. et. q̄
 sui d̄. h̄. q̄
 n̄. d̄. h̄. q̄
 d̄. q̄. et. q̄

p̄cursoris d̄m̄. vt habet **Joh. iij.** Illum oportet crescere: me aut̄ minui. Quia ille q̄ se despiciat p̄pter deum: illū deus ap̄p̄ciat. p̄s. **Cor. p̄ritū** z humiliatū deus nō despiciet. **Itē** iniquus est q̄ p̄ximū suū vult iudicare in quo nō habz iudiciū. z hoc est cōtra p̄hibitiōez d̄m̄ **Da. t̄bei. vij.** Nolite iudicare z nō iudicabimini. **Maxime** cū nesciat qua intentiōe fecit. z vtrū ex surreptō evel ex delibera-tōe. vtrū ex ignorantia vel ex certa scia. vtrū a casu vel a p̄posito. vtrū ex vehe-mētia temptatiōis **Si** em̄ talis sapiens esset: z peccata sua maiora peccatis alio-rū estimaret. cū melius agnoscat circum-stācias peccata sua aggrauātes q̄ circū-stācias q̄ aggrauant peccata aliena vel alioz. **Uñ Bern.** Qui p̄fecte seip̄m ex aminādo intelligit: nullius peccatū par existimat qd̄ nō sicut suū intelligit. **Ho-mini** q̄ se p̄fert alijs. z q̄ de se solo habet bonā opinionē. quādoq; ita accidit vt aman q̄ de se solo credebat q̄ a rege eēt honorāndus. cū tamē econtrario ex iussu regis erat suspēdēdus. **Uñ Hester. iij.** Cogitātū in corde suo **Amā** q̄ nullum alium rex nisi seip̄m veller honorare zc. **Et** subdit in sine capti. vij. Suspēsus est amā in patibulo qd̄ parauerat mar-dacheo. **Dardocheus** v̄o quē aman suspēdere voluit rex honorare p̄cepit. vt ibidē legit. **Sic** ille q̄ aliu iudicat quan-doq; est p̄dennāndus. z q̄ ab eo iudica-tur ad regnū sublimāndus est. **Et** sic pa-terit iste q̄ttuor sp̄s supbie. **Q̄** n̄o aut̄ he q̄ttuor sp̄s supbie sūt p̄ccā mor-talia hoc s̄m **Hermānū** de schilditz ta-li mō patere poterit. **Qui** se eleuat z ex-cellentiā appetit de non bonis q̄si de bo-nis: estimās se bonū eē qd̄ nō est: liquet q̄ peccat cōtra rectā rōem z cōtra veri-tatē. z p̄ cōsequens facit id qd̄ s̄m gen⁹ suū est mortale. **Et** s̄m eleuans se d̄ bo-nis dei q̄si de suis venit cōtra charitatē dei nec deo vult subesse. quod est de suo genere mortale. **Idē** patz de eo q̄ bona

habita: nō de mera gratia de se suis me-ritis accepta credit. **Uñ** ex genere suo istas sp̄s oēs istius motus sunt pecca-ta mortalia. licet p̄pter p̄uentōem rōnis et carentiā p̄sensus volūtat̄is possunt eē venialia. **In** omī tamē hoīe istis moti-bus ex plena deliberatōe inherēte. non credo q̄ alicui dubiū sit quin sint valde grauiā peccata mortalia z multo maio-ra in his q̄ tā cam in habitū p̄uerterūt q̄ sic delectabilr in his affectōibus ver-sari frequētius p̄sueuerūt: q̄ quasi tā ex p̄temptu z irreuerētia dei in seip̄s solū gloriari didicerūt. **Per** qd̄ etiā patz fa-ciliter questio. **Quarta** sp̄s est peccatū mortale ex suo genere: ex eo q̄ aliq̄s in se et nō in d̄no de bonis tā nō habitis q̄ habitis vult gloriari singularit̄ inuidēs alijs de talibus bonis.

De supbia exteriori. **E**

Supbia exterior in multis exer-tetur. z hoc multiplr **Primo** in supbo habitu q̄ p̄t esse culpa-bilis ex q̄ttuor causis. **Prima** causa est p̄ciositas. sicut q̄n hō excedit statum su-um in p̄ciositate vestīū. vt quādo rusti-cus vel ciuis vult habere tā p̄ciosas ve-stes q̄ quondā suffecisset militi. z miles sicut comes. comes sicut rex. z sic d̄ alijs **Et** s̄m de vxoribus intelligit: hoc erit peccatū. **Uñ Greg.** in omel. **Hō** quē dā erat diues. dicit. **Sūt** nōnulli q̄ cul-pam subtiliū p̄ciosarū q̄ vestīū nō putāt esse peccatū. qd̄ si culpa nō esset: nequa-q̄ sermo diuinus tam vigilāter exp̄me-ret. q̄ diues q̄ torq̄batur apud inferos purpura z bysso indut⁹ fuisset. talia em̄ p̄ciōsa vestimēta nō q̄runť nisi ad inanē glām. s. vt quis honorabilior ceteris vi-deatur. **Uñ Greg.** **Q̄** p̄ sola inanē glā vestimentū p̄ciōsi q̄rif ip̄a res testa-tur q̄ nemo vult ibi p̄ciōsis vestib; indut̄ vbi ab alijs nō possit videri. **Et** notan-dū q̄ circa materiā vestīū multū defecit curiositas humana. **Primo** em̄ fuit ma-teria vestis de pellib;. **Uñ Bern. iij. Fe**

De peccato.

cir deus ade z vxori sue tunicas pellice/ as. Dem pcessum est ad lanā q̄ leuioz ē q̄ pellis. Tertio est processum ad corti ces herbarū sicut ad linuz. Quarto ad stercoza vermiū. s. ad sericum. Dem ad aurū z argentū z ad lapides p̄ciosos. q̄ p̄ciositas vestitū multū displicet deo In signū huius legit q̄ d̄ primitus int̄ rho manos vreb̄ af veste purpurea a fulmi ne est p̄cussus. z sic subitanea morte ite/ rit in terroze z in exemplū sequētibz. ne vnq̄ aliq̄s audeat se p̄tra deū superbe in p̄ciosis vestibus erigere. Et etiam ta lis p̄ciositas vestitū est rep̄hensibilis res/ pectu corpis humani quod est d̄ cinere et terra factū: z in terram z in cinere re/ uertet. Vñ Greg⁹. in omel. Indignū est em̄ vili cineri fieri purpureū sacū Et Bern. de hoc in q̄dā tractatu de passi/ one dicit. Quid sup̄bis terra z cinis. q̄d veste nitida gloriaris. subter te sternit ti nea: z operimentū tuū erūt vermes. hec tua vestis erit. Itē illi q̄ se exteri⁹ ornāt p̄ciosis vestibz siles sunt sepulchris de/ albaris que exteri⁹ apparent hoibz p̄ ciosa: intus sunt plena ossibz mortuorū. Vñ Innocē. de vilitate p̄ditiois hu mane. Quid est hō p̄ciouse ornatus nisi sepulchru foris dealbatū. intus aut̄ ple nū spurcicia. hoc euidenter apper̄ in mea tibz nostri corpis. Vñ Aug⁹. in q̄dam sermone. O hō si p̄sideras q̄d p̄ os q̄d p̄ aures: quid p̄ nares: ceterosq̄ mear⁹ egrediat̄: nunq̄ vilis sterq̄linium inue nisti. Cū sic nosip̄os attēte cōsideram⁹ quid s̄m corpus sum⁹: tūc merito de p̄ ciositate vestitū erubescimus. Scōa causa est mollicies vestimētozū. Contra hoc Iohes bap. qui in vtero fuit sancti ficatus. z nunq̄ aliq̄d peccatū mortale cōmisit. habuit durā vestē z multū aspe ram. Vñ Math. iij. Ipse iohes habe bar vestem de pilis camelozū. vbi dicit glo. Seruus dei nō debz habere vestē ad decorē vel ad delectatōem. s̄ tñ ad tegendā nuditatē. Vñ christus dicit in

euāgelio. vt habet Mat. xi. Qui mol/ libz induunt in domibz reguz sunt. Vñ ex iā dictis apparet differētia inter suos christi z seruos hui⁹ seculi. qz serui hui⁹ seculi querūt in vestitu corpis delectatio nē z nitore z mollicie Vñ Bern. Mol lia indumēta mollicie aie demonstrant Nō em̄ curaret cultus corpis: nisi prius neglecta fuisset mens inculta virtutibz. Sed serui xp̄i tñ ad tegendā nuditatē vestitū querūt. Vñ apls. i. ad Timo. vi. Habētes alimēta z quibz regamur his cōrenti simus. immo seruis xp̄i cō/ petit asperitas vestitū ad domanduz ip/ sam carnem. Vñ ps. Ego aut̄ cū mihi molesti eēt induēbā me alicio. s. demo nes p̄ infestatōem carnis. Vñ Bern: sup̄ cantica. Christ⁹ qui nō fallitur ele/ git quod carni molesti⁹ es. Ergo vili⁹ illud z etiā magis eligendū. Et quisq̄s aliud docet vel suadet: ab eo tanq̄ a se ductore est cauendū. Tertia causa ē ex/ tranēitas. qñ scz aliquis vult habere ves tes extraneas vestibz alioz dissimiles. Et talibz minat̄ dñs. vt habet Soph. i. Usitabo sup̄ p̄ncipes z sup̄ filios re/ gis. z sup̄ oēs qui in diti sunt veste pere grina Vestis pegrina sunt isti varij mo di z noue adinuētoes vestitū que ab an tiquo nō fuerūt. Hoc parz illis qui an te viginti vel q̄draginta ānos vixerūt. vel sexaginta q̄ tales nouitates z vani tates z incisiones nō viderūt q̄les iā vi dent. Et ve illis qui tales nouitates in/ uenerūt vel adhuc nitunt̄ inuenire. qz si cut ille laudabilis eēt qui nouam virtu tem z nouū modū laudabilem viuendū inueniret. qz p̄ hoc a deo z om̄ibus san ctis eius honoraret̄ in celo. Et cū h̄ pri ceptis esset omnū meritozū illoz q̄ eū imi tarēt: z gaudiū suū accidētale in celo augmentaret̄ p̄pter hoc a quolibet ho/ mine qui eū imitaret̄. Sic p̄ oppositum vitupabilis est ille qui nouū viciū inue/ nit vel adhuc inueniet. qz ex hoc iā dei grauius p̄tra se cōtat. z reus erit oim

peccat
nabit
rabit
catu
mur
vest
Lu
lana
Si
lana
sicut
fuit
ret
rem
barre
Alleg
ra con
fo que
ret col
mend
Augu
implet
habent
dicant
synam
cui non
medica
Doret
Cui
habere
luntye
p̄m b
vi. A
late in
nitie
via a n
stimo
na. qz
stuent
Bern
ci z co
serabi
mua
in m
doct
hab

peccatorū illorū qui eū imitant. Et si dā
nabit tunc pena sua accidēralis augmē
rabitur ei a quolibet homine qui eū imi
tatus fuerit in hoc vicio vsq; ad nouissi
mum diem. **S**ilr illi qui volunt habere
vestes diuersorū colorū rep̄hēribiles sūt
Qui rō p̄t esse. q; tales diuersi coloēs i
lana ouium non inueniunt naturaliter.
Si talium colorū dñs sic voluisset esse
lanam ouiu: ip̄e potuisset dep̄ingē ones
sicut dep̄inxit aues: et forte a p̄ncipio nō
fuit facta h̄mōi pictura absq; curiosita
rez culpa. **L**egitur de vna virgine quaz
remordebat conscia sua de hoc q; habe
bat vestes alterius coloris q̄ naturalis
Alegans se q; ouis q̄ nunq; peccau
rat contenta fuisset naturali colore: ipsa
p̄o que multū peccauerat p̄ciosiore vte
ret colore. **E**t in veritate cum hō vestez
mendicet ab oue. **J**uxta illud verbum
Augusti. **Q**uis mandatū euangelicum
implens de duab; tunicis dat vnaz nō
habenti. sufficere deberet homini men
dicanti color iste. qui sufficit oui elemo
synam largienti. **S**up̄bus mendic⁹ est
cui non sufficit id quod sufficit illi a quo
medicat. **Q**uarta cā est sup̄fluitas
Potest aut illa sup̄fluitas esse triplex.
Prima est sup̄fluitas in illis q̄ volūt
habere diuesa partia vestiu. **E**t poti⁹ vo
lunt vestimenta a tineis comedi q̄ inde
xp̄m in pauperib; indui. **U**nde **J**aco.
vi. **A**gite nunc diuites plorantes. vlu
late in miserijs que eueniunt vobis. di
uitie vestre putrefacte sunt. et vestimenta
vra a tineis comesta sūt. **A**liq; h̄nt torve
stūtorū partia quot sunt dies in septia
na. et plā qñq; et plēs paupes sunt q̄ su
stinent magna miseriam victu et vestitu.
Berū: **C**lamant nudi. clamant fameli
ci et conquerunt nobis. fame et frigoē mi
serabiliter laborantib;. quid p̄ferunt tot
mutatoriayel extensa in p̄tāis et plicata
in manicis. **Q**uō tales diuites implet
doctrinā ch̄i qui dicit in euāgelio **Q**ui
habet duas tunicas de tynam non ha

henti. **C**um tales habeant. v. vl. vi. vl.
octo tunicas. et nemini quicq; dāt. **S**i
gnum est q; tales nō habeant verā cha
ritatem dei et p̄ximi. **U**nde. i. **J**oh. iij.
Qui habuerit sub az mūdi et videret fra
trem suum necessitatē habere: et clausit
viscera sua ab eo. quō charitas dei ma
net in eo. **S**ecdo mō cōsiderat sup̄flū
tas in illis qui volunt h̄c longas vestes
vt maiores videant. qd̄ vitū iā multuz
abundat in quibusdā viris q̄ pileos lō
gos deserunt in cap̄itib;. calopedia i pe
dib;. et vestes longas per frāz trahunt.
sicyolentes adijcere ad staturā suā cubi
tum vnū **C**ū xp̄s dicit in euā. vt habe
t **M**atth. vi. **Q**uis vestez cogitās p̄t ad
ijcere ad staturam suā cubitum vnū **I**tē
eodē vitio laborāt dñe q̄ lōgas caudas
trahūt p̄ciosis vestib; terzā induētes p̄
se. et de nuditate in pauperib; ch̄i non
curātes. **C**auda pulices colligūt: et pul
uerē hoibus mouēt. ch̄istū vero quem
in tot pauperib; conspiciūt nuduz non
operiūt. **D**ultum est etiam rep̄hēribi
le q; caude assumūtur cū natura hoib;
caudā negauit. **S**ed miseri hoies eam
sibi assumūt. et in h̄ p̄tra ordinatōez cre
atoris faciunt qui eos sine cauda crea
uit. **Q**m̄ si placuisset et vtile hoī fuisset
eundē hoiez cū magna cauda creāe po
tuisset. sicut vulpem. leonē. et cetera aīa
lia. **T**imēdū est talib; ne diabol⁹ in cau
dis q̄scat. **U**n̄ legit de qdā sc̄o q; ipse
quēdā diabolū ridētē vidit: et q̄sūt ab
eo q̄re rideret. **Q**ui dixit ei. **V**idi sociū
meū eq̄tantē sup̄ veste cuiusdā ml̄ieris.
q̄ dū traheret caudā: soci⁹ me⁹ cecidit in
lutū: et inde risi. **T**ertio mō sup̄fluitas ē
i illis qui volūt habere capucia magna
et lata de quatuor vel sex vlnis. et manicas
longas in tunicis vsq; ad terzā depen
dētes. et incisiones ml̄tras et lōgas taz in
capucijs q̄ in tunicis q̄b; oib; ē magna
et inutilis sup̄fluitas. **Q**uō talis sup̄flui
tas nō est ad honorē dei. nec etiā p̄dest
ipsi homini nec corpi: qd̄ exinde aggra
t

De peccato

na. nec aie q̄ ex ide maculat z deturpa
tus. De quibz tñ oibz superflue expēsis
siue in seipis. siue in filijs siue in suis vxo
ribz districtā rōem reddituri sūt i die no
uissimo. **Sz** diceret q̄retū tales sic in
utilit̄ expendūt talia bona in tali inuti
li supfluitate. **Rūdeo:** vt honorabilio
res z nobiliores estimēt z ab alijs ho
norent. **Uñ Innocēti⁹** d̄ vilitate z dītō
nis hūane. **Supb** aū vt magnific⁹ vi
deat. saragiry vestiri duplicibz. indui mol
libz. p̄ciosis ornari. **Tñ** sciendū q̄ nobi
litas taliū hoīm assimulat nobilitati ca
nū. **Verbi gr̄a.** **Iste** canis nobil̄ noīat
q̄ bz lōgos crines z lōgas aures. **Sic** si
mili mō tales volūt h̄e lōgas vl̄ mltas
in cissōes i caputis. z lōgas manicas in
tunicis vt nobiles videātur **Contra** q̄s
dicit metrista. p̄. **Nobil̄** ē ille quē nobi
litas sua x̄tus. **Et** vt p̄ terea plus hono
rent. **Cōtra** q̄s d̄t aris. 3. ethi. **Honor** ē
p̄mū virtutis. **Et** sz eū d̄ aris. **Virtu**
osus solus est honorād⁹. **Uñ** d̄t i. 4.
eth. **Scdm** v̄tate sol⁹ bon⁹ ē honoran
dus hec quatuor iā dicta faciūt habitū
reph̄ estibile. **Sz** **Supbia** capitis et
etiā crinū z marie i mlieribz z etiā i viris
mltū displicet dō. **P̄io** p̄t magnā in
gratitudiez. sz qñ volūt h̄e i loco illo cri
nes ad contumeliā dei. vbi d̄s p̄ amoē eo
rū portauit spineā coronā. **Ite** n̄ solū ē
ibi ingrītudo magna. s̄ etiā p̄tēp⁹ dei
valde em̄ deū p̄tēnūt q̄ capillos dō p̄po
nūt. cū capilli videāt eē supfluitates ho
mis sic z yngues **Sz** heu p̄les mlieres
faciūt crines suos deū suū. qz h̄ ab hoīe
colit̄ qd̄ p̄ ceteris diligit. qz p̄les muliēs
maiorē sollicitudinē h̄nt d̄ crinibz suis:
q̄ de dō. z de his q̄ p̄tinet ad salutē. p̄
p̄tiaz: sicut in ill̄ apparet q̄ h̄nt crines n̄
gros volūt h̄e gilfos. dū h̄nt crines pla
nos: volūt h̄e crispōs: **Et** sic nō fecit il
la brā peccatrix post p̄uersionē ad deū.
sicut h̄ **Luc.** 7. **Que** capillis capitis sui
tergebat pedes dñi. **In** quo apparet q̄
dō int̄tū amabat eos q̄ntū amāt dñe

nostre iam in mūdo viuētēs **Ite** p̄t int̄
riplex malum. qd̄ inde puenit cum tam
eis q̄ eoz p̄tūm d̄ facili malū p̄oueni
at ex pulchritudine crinū. **Crines** enim
mulieris sunt sicut quidam laquei qui
bus fatui capiuntur. **Unde** legitur **Ju**
dith. 16. q̄ ip̄a colligauit cincinnos suos
ad capiendum **Holoferne** **Cincinnati** di
cuntur capilli d̄ ep̄dentes a capite mlie
ris **Sicut** ei pueri laq̄os faciūt de pilis
caude eq̄ne ad capiēdas aues: sic diabo
lus facit de pilis mulieris ad capiēdos
viros. **Hoc** perp̄dere debent mlieres
ille que discooperit caputibz incedūt vl̄
etiā sic chorisant. **Vel** etiā ille mulieres
q̄ breuia pepla h̄nt: vt retro capilli ap
pareāt cū q̄bz heu diabolus mltas ani
mas illaqueat. **Ips** etiā mulieribz no
cet pulchritudo crinū. **Accidit** em̄ eis
qñqz sicut legit̄ absolōn accidisse de ml̄
titudine z pulchritudine crinū eius.
Quid at̄ ei acciderit legit̄ secūdo regum
i 8. sz q̄ caput ei⁹ quercui adh̄sit. sic et
illo suspēso inter celum z terrā mul⁹ cū
insidebat pertransit. z veniens ioab in
fixit tres lanceas in cor ip̄ius. **Sic** pul
chritudini crinū adh̄eret fatua ml̄ier
qñ alicui viro luxurioso adheret: qui per
quercū designat. **Quere** em̄ fruct⁹ des
fert: quibz porci pascunt. z luxuriosi ope
ra faciunt. quibus infernales porci dele
crant. **Et** veniens diabolus insigit tres
lanceas in cor mulieris. **Prima** lāceat̄
tium supbie est. **Secunda** vitium male
concupiscentie quo ad p̄timum. **Ter**
tia est offensio diuina. z pena que debet
eis in futuro. **Item** alique mulieres alē
enos crines imponūt capiti suo. z h̄ ma
gna est p̄uersitas quia volunt illud fa
cere ad contumeliā dei: z damnum ani
marum suarum. quod nullo modo fa
cerent p̄ter honorem dei: z salutez p̄of
p̄riam. **Si** iungeretur alicui mulieri p̄
penitentia q̄ haberet per noctem ynaz
manum alicuius mulieris mortue: nul
lo modo veller hoc facere. dicitz enim se

metere
lieris n
in con
quam
sic ap
sione
quas
syme
enis
popl
du co
nuda
adit
biro
La. p
predab
mulier
to sym
mlur
phia ē
tū dō
debet
dum q
habere
hoc oñ
capit
tū. Et
velame
cognite
cum e
morin
mensi
riōē
ad Le
liōē
Quā
gnōe
velam
Und
bet h
q̄ p̄
angl
sup c
quis
neca
res.

preteriore amentem fieri. crines aut mulieris mortue vult habere ad caput suum in contumeliaz dei. nec terretur inde. Et quandoque etiam crines talium mulierum sic appositi nudantur in presenti in confusione ipsarum. Unde accidit parisi in quadam generali processione quod quedam symea cuidam domine peplum cum alienis crinibus quos deferrebat coram toto populo abstulit. et turpis depilata ad modum cornicule depositis alienis plumis nuda remansit. Et iusto dei iudicio hoc accidit. Unde dicitur **Esai. 3.** Decalua bit dominus verticem filiarum syon. **Et Esa. xxxij.** Ne qui predaris: nonne et tu predaberis de predata fuerat domina illa mulierem mortuam crinibus. ideo merito symea eam depredauit. quia eadem mensura remetiebatur ei. **H** **Su**perbia que exercet a mulieribus in peplis multum displicet deo. quia peplum mulieribus debet esse materia humilitatis. Unde sciedum quod propter tres causas mulier debet habere velamen super caput. Prima ut in hoc ostendat quod priuatio in ea et ab ea incepit sed ab eua. que est mater omnium viuentium. Et ideo mulieres potius deferunt velamen quam viri. et precipue postquam a viris cognite sunt. Unde **eccl. 25.** A muliere factum est initium peccati. et per illam omnes morimur. Secundo mulier defert velamen super caput suum: ut ostendat quod superiorior habet. scilicet virum suum. Quia secundum apostolum **1. ad Cor. xi.** Non est vir creatus propter mulierem: sed mulier propter virum suum. Unde **Arist. i. poli. dic.** Vasculum naturaliter dignior est feia. Ergo ad hoc mulier habet velamen: ut se ream cognoscat et subditam. Unde **ambro.** Ideo mulier velamen debet habere ut scilicet ostendat subiecta viro. et quia per eam peccatio incepit. Tertio propter angelos mulier debet habere velamen super caput. **Bern.** In quibus diuersoribus. in quibus angulo reuerentiam exhibe angulo tuo nec audeas illo pretere quod me pretere non audeas. Unde in quibusdam terris talis honestas et pudicitia est mulierum quod vix audeant coram propriis maritis discooperitis capitibus apparere. sed etiam in quibusdam terris heu oppositum inuenitur. ubi mulieres maritate non solum coram propriis discooperite apparent: sed etiam coram omni populo discooperitis capitibus chorizant. quod indecens est maxime in mulieribus que sunt cognite a viris. sed virginibus igitur. quia hec eorum de tribus signis puritatis. per que puritates cognoscuntur. scilicet discooperitis capitibus incedere. ut patet in pluribus terris et regionibus. ubi talis modus seruatur inter virgines. **Q**

Queritur de illis que facies suas colorant utrum peccent mortaliter. Rnde quod sic. Et hoc tripliciter contingit. Primo modo si hoc faciunt propter deceptores. primo scilicet quod alluciant eos ad concupiscentias illicitas. Unde **aug.** Non solum appetere: sed etiam appeti velle criminofum est. Unde heu plures tales reperiuntur que quis non licet concupiscere alios: volunt tamen concupiscere ab alijs. et propterea facies suas ornant et colorant. quod tamen criminofum est. Secundo modo hoc faciunt in contemptum sui creatoris. Quamquam autem tales sic facies suas colorantes offendat deum potest apparere ex hoc quod valde videmus offendere peritos artifices quam aliquis presumit aliquid meliorare in operibus eorum. Sic etiam est dicendum de deo creatore omnium creaturarum. Unde **ambro.** in hexameron. Deles naturam dei. si vultum naturali colore obnubilas: et exquisito robore profundas. Item tales similes erunt lucifero. quia volunt pulchriores esse quam deus operibus eos creauit. que tamen omnipotentia sua potuisset eos ita pulchros creasse. sicut solem in splendore suo: si sibi placuisset: et eis vtile fuisset. Et dum tales volunt habere exterius facies pulchras: interius sumunt facies diabolicas. contra illud. **Eccl. iij.** Non accipias faciem aduersus faciem tuam. Tertio propter nimiam concupiscentiam quam aliquae habent in pingendo colorando facies suas. quia secundum **aug.** Hoc ab homine colitur quod preterea diligit. In **sc.**

De peccato

gnū huius tales frequētius facies suas in speculis cōsiderāt an aliqua macula sit in eis. z si parua maculā dephēderint in se: statim lauāt z abstergunt eam s; aīaz coīquinatā multis vicijs nō cōsiderāt: nec eā mūdare z lauare student **E**t hoc ideo fit qz plus diligūt pulchritudinē faciei q̄ anīme. **S**z dñs minatur talib; se sic coloratib; q̄ in futuro denigrabūtur. **J**uxta illud **Joel. ij.** Omnes vultus redigent in ollam: nunq̄ aliqua olla nec caldare aliqd̄ sic denigrabitur sicut facies talium denigrabūtur si sic morient. **U**n etiā **Bern.** In quo at mēbro creator magis offendit: i eo peccator grauius torquebit. **R** **S**upbia q̄ exercet in cingul; z corrigijs sericeis deauratis vel deargentatis ē multū reprehensibil. **P**rimo: qz supbia taliz corrigiarū in loco humiliatois est **U**n **Di. chee. vi.** Humiliatio tua in medio tui. **U**nde sicut supbia in paupere amplius displicet dō q̄ in diuite. qz paup̄ habet materiā humilitatis z quoddā rephēsiuum supbie. sic plus displicet deo superbia circa ventrē. vbi tāta materiā humilitatis ē q̄ displiceat in alia parte hoīs **U**n **Bern.** sup **Dissus ē.** Nā magnū est eē humilem in abiectione. magna p̄sus z raravirtus humilitas honorata. **I**de. **H**umilitas beate marie h̄gis oēs humiliatōne parue creature superauit qz maiorē materiā supbiendi habuit cū fuit mater dei. **S**ic supbia ventris supbia aliorū mēbroz supat cū maiorē materiā humilitatis habeat **I**tē cū saccus bono frumēto plenus cōpetentē ligat⁹ est cū funevm⁹ obul: non modica fatuitas est ad ligandū saccū plenū immūdiācia querere corrigiā sericā deauratā vel deargentatā **E**t cū ad ligandū vasayina p̄ciōsa cōtinētia circuli lignei sufficiāt. patet q̄ multū piculosum est circulos deauratos q̄rere ad ligandū vasayētris. qd̄ abominatōez immūdiācia plenū ē **I**te; potest ostendi magna fatuitas hoīm or

natiū se p̄ciōsis corrigijs. qz corrigie illēchare cōstāt eis. z n̄ p̄sūt: nec aīe nec cor porit: imo deus in eis offendit p̄xim⁹ scādalizat ipsi etiā hoies ex p̄derositate grauantur: ergo illa tria sequentia cogitare deberem⁹. maxie tales supbi qui se cingūt talib; cingulis deargentat; vel deauratis. **P**rimo quō christus p̄ eis cū funib; stricte a iudeis ligatus fuit quando in monte oliueti captus fuit **E**t quādo ad colūnā ligat⁹ z flagellatus fuit. z hoc ideo sustinuit vt hoies a peccatorū vinculis solueret. **S**cōm q̄ seipos eō uerfovinculis peccatorū ligat. cū se sic superbe cingūt. z se diabolo tradit sic ligatos. **U**n dicē p̄nt illud p̄s. **F**unes peccatorū circūplexi sunt me: **U**n aug⁹. de verb dñi. **P**eccatū peccato addit. funē necit cū quo liget. **T**ertio quō eoz manus z pedes in futuro ligent cū in tenebras exteriores a iusticia dei p̄cientur **L** **S**upbia q̄ exercet in sotularib; etiā valde rephēnsibilis est. **P**rimo qz fatuitas magnavidef eē querere pulchritudinem i calceis cū ad hoc calcei seu sotulares inuēri sunt. vt ipi inq̄nent. z per eos pedes ab iniquatione seruent **S**icut nec in radicibus arborū neq; in fundamentis domoz pulchritudo solet requiri. **S**ic nec in sotularib; deberet requiri pulchritudo. **S**ecūdo. qz magna ingrātudo est velle deferre supbiā i pedibus ipiūs hoīs dum christus p̄ amore eius perforari voluit pedibus suis **T**ertio quia superbia maxime in sotularib; rostratis diabolica videtur esse adinuetio cū non inueniatur aliqd̄ simile in rerū natura: nullū aīal est qd̄ i pede rostrat hēat; si aliq̄ habeāt i capite **H**oies p̄o qui nusq̄ rostrum deberent habere volunt habere in pedibus. **S**imilit z strictura in sotularibus est magne fatuitatis tum quia deus offenditur in hoc. nē quia ipi pedes ab hoc comprimunt et torquentur. **M**ulti sunt qui non recipere pro penitētia talem stricturam pe

dum in calceis et crurum in caligis si cō-
fessor eorum eis hoc vellet iniungere. vt
hoc sustinerent pro peccatis suis: et pro
pter deum. quod tamen ipsi libenter et
letanter sustinent pro diabolo. Et ergo
pedes et manus talium in futuro ligabū-
tur. cum in tenebras exteriores proieci-
tur. vbi suffragiis omnium bonorum homi-
num in terris et sanctorum in celis priua-
buntur. Quia in inferno nulla est redem-
ptio. Unde exemplum legitur in tractatu
de septemplici amore magistri Hum-
berti. quod quidam sacerdos pro matre sua
mortua multum se affligebat frequenter
pro ea celebrando et etiam orando. Cum quidam
die celebraret pro ea: et desideraret
aliquid scire de statu eius vidit eam in spora
iuxta altare ibidem a duobus demonibus
detentam et ligatam. Videbantur autem
de capite eius prominere serpentes ig-
nei tanquam capilli. et bufo super pectus ei-
us circumcinctus anterioribus pedibus
collum eius. et igneas flammam in facie
eius spumans. et in manibus et in pe-
dibus catene ignee quibus ligata erat.
Et tunc dictum est ei. quod inutiliter oraret
quia damnata esset. ideo quia mortua
erat impenitens. hec autem patiebatur
pro ornatu capitis et crinium et coloratione
faciei. et propter denudationem pectoris et
mamillarum. et propter ornatum pedum in
solaribus. et manuum in annulis et hu-
iusmodi vanitatibus et choreis. quibus
vitam suam duxerat. Unde dicitur de
talibus pomposis Matthei. 22. Ligatis
manibus et pedibus proiecite eos in te-
nebras exteriores.

De damnis que confert superbus ornatus.

Superbus ornatus mulierum nos
scet multis. **P**rimo quod quilibet
mulier superba pompose orna-
ta peccat contra seipam. quod decorum ani-
me sue deturpat. et seipam in anima mortificat.
Hoc dicitur malus homo est ille qui se corpo-
raliter occidit. quod tunc qui se totaliter in anima
et in corpore occidit. **A**ugustinus. Mors corpo-
ris necessaria est: mors anime voluntaria. **U**n-
de corpus mulieris peccatricis est sepulchrum
anime mortue. Et ille qui se exterius ornans
siles sunt sepulchris dealbatus: qui exterius
hominibus apparet speciosa: intus vero ple-
na sunt ossibus mortuorum. **U**n deus in euangelio
Matthei. xxiiij. Ne vobis scri-
be et pharisei hypocrite qui siles estis se-
pulchris dealbatis: qui a foris apparent
hominibus speciosa: intus vero plena sunt
ossibus mortuorum et omni spurcicia. **I**nsu-
per aufert ei remissionem peccatorum et ordent
quas facit in ecclesia. non enim deus exaudit
ordem quam facit mulier ita superbe ince-
dens et ornata. **U**n sup illud. i. ad Timotheum. ij.
Non in torris crinibus: de glo-
supbus habitus non impetrat. **H**ieronymus
in epistola. Quia fiducia erigis ad celum vul-
tum quem cognitor non cognoscit: potius
est eis humiliter esse in domo quam superbe
esse in ecclesia. **S**i aliquid mulier esset que in
nulla ecclesia iret in solemnitatibus: ipsa re-
putaret habere vitam hereticam. quod ergo
de ea que facit quod deterius est. **Q**uoniam ta-
lis mulier remissionem peccatorum suorum con-
sequetur que in ecclesia dei offendit vbi pla-
care debuit. **S**ecundo talis mulier pec-
cat contra deum. **P**rimo quod filios dei occi-
dit pro quibus ipse mortuus est. Et hoc fit
totiens quoties aliquem bonum hominem
ad peccandum inducit vt eam illicite concu-
piscat. **H**oc dicitur cum quis alicui patri carna-
li occidit filium suum grauitur offendit. quod
tunc deus qui plus diligit filios suos quam pater
carnalis. **S**ecundo quia sanguinem ipsius
us denuo effundit. quod sicut de corpore hu-
mano sano non potest abscindi membrum
sanum sine effusione sanguinis: sic bonus

De peccato

homo in gratia existens nō p̄t abscondi per peccm mortale a corpore mystico ipsius christi sine mystica effusione sanguinis christi. **Unde Bern.** in sermone **Nō** tibi videtur grauiorem ab eo christus sustinere persecutiōem qui suggestiōe maligna exemplo pernicioso. scandali occasione ab eo peruertit animas quas redemit q̄s a iudeo qui sanguinē illius fudit. **Tertio** templum eius spūale incendit. **Quilibet** enim fidelis templum est opes spiritus sancti in baptismo dedicatus. sicut dicit glo. sup illud. **1. Cor. 3. Templum** dei sanctum est. quod estis vos. **Qui** materialiter templum incendit malus ē: et reputatur. incendiarius nominatur. et ad papam post denunciatiōem p̄ absolutiōne mittit. quid tunc qui spūale repluz eius incendit qd̄ plus oibz templis materialibz diligit. quia illud in suo sanguine cōsecrauit. **Ex** quo patet q̄ntū deum offendit qui hōi templū incendit. **Unde ps.** Incenderunt igni sanctuarium tuū. **2c.** **Tertio** talis mulier nocet angelis. **Primo** quia puat eos et et beatam virginem et oēs sanctos gaudio quod habuerunt in cōuersione illius peccatoris. **Unde Luce. 15. dicit.** Gaudium est angelis dei sup vno peccatore penitentiam agente. **Bern.** super cantica **Gaudent** angeli in p̄uersione peccatorum salutem hōim sitientes. lachryme penitentium st̄ vniū angelorū. **Ex** quo manifeste elicit. q̄ sicut letati st̄ in p̄uersione illius peccatoris: sic econuerso tristatur cum ad peccatum reuertit. **Unde Ambrosius.** An non angelos ingemiscē credimus: cum hō penitēs ad peccm reuertitur. ideo d̄. **1. Corin. xi.** Quis mulier debet h̄e velamen super caput suum propter angelos sc̄z ne offendat angelos occidēdo honos homines quos ip̄i custodiunt. **Item** quia seruitiū illi hōi exhibitum ab ip̄is angelis euacuatur. de q̄ scriptio dicit ps̄. Angelis suis deus māpauit dote. **Item** quia ruina ipsorum

reparari debuit p̄ talem hōiem p̄uersus a peccatis. quā reparatiōem illa mulier impedit q̄ illū ad peccandū inducit. **Ex** q̄bus patz q̄ talis mulier grauius offendit angelos. **Quarto** tal mulier peccat p̄tra p̄rimos. qz est interfectrix fratrum suoz cū hōiem quēcunqz p̄ ornatū suoz ad peccandū inducit. qz omes sumus fratres. qz oēs habemus vniū patrē et vniū matrē. s. deū et mariā. adam et euā. vniū fidem. vniū baptisma. vniū patriā et hereditatē. s. celū. et deus req̄ret illas aīas a tali muliere in iudicio: et aīa ei⁹ erit p̄ aīabus illis. qz fm̄ leges. q̄ occasionem damni dat: d̄ animum dedisse videt. **Unde Exo. 21.** Si quis aperuerit cisternam et foderit et non operuerit eā: si ceciderit bos vel asinus in eā reddet dñs cisternę p̄cium iumentū. **Ubi** d̄ glo. Cisterna aperit q̄ mulier ornat: in eā nō operat bos vel asinus cadit q̄ occasione pulchritudinis quā mulier incaute ostendit alē q̄s perit. **Et** in hoc casu aīa pereūtis de manu mulieris req̄retur. **Quinto** diabolus placet talis mulier. qz diabolus vultur tali muliere tanq̄s gladius ad occidēdum filios dei. **Unde Hier.** Gladus igneus est spēs et pulchritudo mulieris. multū enī potēs est ad expurendū cor humanū. vñ **Prover. 5. d̄.** Acuta q̄s gladius biceps **Biceps** autē gladius p̄ dicit pulchritudo ista. qz mulierē in qua ē ledit p̄ sup̄biaz: et ip̄os aspiciētes p̄ luxuriam. **Item** p̄ dicit gladius biceps. qz q̄s corp̄i et anime est occasio mortis. **Item** diabolus vult tali muliere tanq̄s rethi. vñ **Ecc̄i. 7.** Inueni mulierē morte amariorē. qz mors naturalis sepat aīam a corpore. sed mulier ornata sepat animā a deo que est mors eterna. **Sed** p̄ subditur ibidē. **Que** laqueus venatorū est id est demonū: cū quo laqueus capiūt homines. ergo mulier ornata plena est laqueis a planta pedis vsqz ad verticē capitis. **Unde** exemplū narrat **Esarius.** q̄ sacerdos q̄dam vidit quādam mulierem

varis
totum
giffit
q̄ erat
ore e
et sic
Lō
p̄ p̄
ndū
abu
visti
dcl
yest
visti
C
h̄. q̄
p̄cup
mota
tem cor
Quia
etiam a
Lūc.
er led
uocau
bi. Al
sunt in
nan v
se ab
tas sit
nare se
q̄ quā
sue
p̄vib.
se gram
es lo
m̄s lo
S̄ll
d̄ lū
nō m̄
gru
in ad
ad

varijs vestibus tectam. in cuius vestimētorum cauda quā post se traherat longissimam vidit multitudinē demonum quę erant nigri vt erthiopes. pui vt glires ore cachinantes: manibus plaudētes. et sicut pisces in saganā inclusi saltātes. **C**ōspexit hec sacerdos: eāque stare iussit. p̄lm̄ aduocauit. et demones ne fugerēt adiurauit. et vt p̄ls hoc videre posset p̄cibus obtinuit. **V**idensq; mulier p̄pter vestimentoꝝ sup̄biam se sic a demonib; delusam et derisui habitā: domū rediēs vestimēta mutauit. et tā ip̄i q̄ alijs hec visio facta est occasio humilitatis.

Superbi ornatu quādo est peccatū mortale.

Ornatus mulierū sicut et virorum potest esse mortale peccatum tripliciter. **P**rimo p̄pter intentionē. quedā em̄ ornant se vt ab alijs viris concupiscantur q̄ a viris suis. qđ cōstat eē mortale peccatū: licet nō habeant voluntatem consentiendi illis quę eas concupiscunt. **Q**uia s̄m̄ Aug⁹. nō solum appetere sed etiam appeti velle criminofum est. **U**n̄ **C**hris̄. in libro de p̄punctōe. **S**i mulier se decorauerit et ad se visus hoīm̄ prouocauerit: extremam vindictam sustinebit. **A**lie vero dicūt sicut ille mulieres quę sunt in matrimonio constitute quę iam se ornant vt viris suis placeāt et sic custodiāt se ab alijs mulierib;. s̄ mētita est iniquitas sibi. hoc patz qz multe mulieres ornant se potius qm̄ p̄deunt in publicum q̄ quādo sunt cum viris suis in domib; suis. **P**rimo quādo viri sunt in remotis partibus. et vxores talium dicūt quę ornāt se p̄pter maritos p̄ptos ad p̄placendū eis. sed deus qui cognoscit corda hominū: scit an sic sit: qui nullo modo decipit. **S**ed sciendū est s̄m̄ sanctū **T**ho. secundā secūde. q. clxx. quę mulier in matrimonio constituta licite potest operam dare quę viro suo placeat ne p̄ eius contēptum in adulterium labatur. **U**nde dicitur. i. ad **L**heozinth. vij. **M**ulier que nupta ē

cogitat que mūdi sunt quāto placeat viro suo. **E**t ideo si mulier coniugata ad hoc se ornat vt viro suo placeat hoc potest fieri absq; peccato. sic tamen quōd propter cōsuetudinē aliarū mulierū cū quibus cōuersatur. nec etiam ex affectu inordinato p̄cedat talis ornatu. s̄ cum moderatōe fieri debet. **S**ed mulieres quę viros nō habent nec habere intendūt nō p̄nt absq; peccato appetere cōplacere viroꝝ aspectibus ad cōcupiscendum. qz hoc est eis dare incensiuū peccandi. **E**t si quidem hac intentione se ornāt vt alios prouocēt mortaliter peccant. **S**i autē ex quādam leuitate seu etiam vanitate p̄pter quādam tactatiam nec semp̄ est peccatum mortale s̄ quādoq; ventale. **E**t eadem rō est quāto ad hoc de viris. hec ille. **S**ecundo cum se ornant ex sup̄bia s̄ extollendo se super alios hoies et contēnēdo alios quę nō habēt talē ornatū vestiuū. vñ **I**nnocēti. de vilitate p̄ditōis humane. **S**up̄bius autē vt magnificus videat sagittat vestiri duplicib; induit mollib; preciosis ornari. **H**oc patz quia heu multū homines ex sup̄bia se ornāt vt excedāt alios in pulchritudine. vel saltem nō excedant ab alijs. vel ex amore vane laudis et vane glorie. vt dicat quę ip̄i sint pulchri et honorabiles. **N**ō est verisimile quę tales homines charitatem dei et proximi et proprie salutis habeant. quia verba vane glorie chariora habent quę fratres suos. quę deum. quę propriam salutē quę etiam eternam gloriā. **T**ales em̄ multū contēnūt eternam gloriā qui cōp̄ponūt laudem et gloriā hominū. **C**harior em̄ habent vt pulchri dicant quę vt cōsequantur regnum eternum. qz **L**uce xiiij. dicit. **O**m̄is quę se exaltrat humiliabit. et ois qui se humiliat exaltabit. **T**ertio p̄pter nimiam complacentiā et amorem et sollicitudinē quā habent ad ornatum et pulchritudinem corpis. **T**antus em̄ potest esse amor ille et tāta complacentia quę erit peccatū mortale et quasi ydolatrias

De peccato.

vt qñ amor ille amorē dei supat. hoc em̄ ab hoīe colit qđ pre ceteris diligit. Hoc bñ p̄z in illis q̄ oēm sollicitudinē apponūt qño corpus ornare possint. z sic tempus suū consumūt. **Uñ** Chriſt. in libro de punctōe cordis. Nos t̄ps vite noſtre p̄sumimus expoliātes dñam id est animā diuersis p̄tutibus z adornātes anallaz. s. corpus varijs ornatib. **Uñ** etiā dicit Aug⁹ de verbis apli sermone p̄lij. Corpis hui⁹. i. exterioris hoīs ornāmēta quāto amplius appetunt t̄to erūt maiorā hoīs interioris detrimenta quāto aut minus appetuntur exteriora hoīs ornāmēta: tanto magis pulchris morib⁹ homo interior adornat. **Ergo** postpōnēda est nimia cōplacētia vestiū qz p̄pter hanc solā posset hō damnari. **Uñ** exemplū scribit Humbert⁹ de septuplici timore. q̄ fuit q̄dam nobilis domina in frācia q̄ reputata fuit sancta in diebus suis cū adhuc viueret. Que cū semel eēt rapta vidit quādam magnaz comitissam que fuit ei familiaris. **Et** cū aiām eius demones traherent ad infernū: ip̄a ciulādo clamabat: heu me miseram quia satis casta fui z abstīnēs z elemosynaria: nec p̄ alia re damno: nisi p̄ ornatum vario quez nūmūm dilexi et in q̄ mihūpi nūmūm cōplacuit: z sic cuz tali ornatu corporis mei p̄ximis meis occasio malarū z cupiditantiarū fui. z sepius monita tam in sermonib⁹ q̄ in cōfessionib⁹ meis nō cessauit. Quia p̄pter nobilitatē reputabā mihī talia licē. z sic disparuit.

Quinqz debent cohibere
sup̄bum ornatum.

Ornatiū corpis debent cohibere illa quinqz. Prīmū dei ordinatio que vult vt in p̄nti tpe intendatur reformatio aiarum. qz ad hoc specialiter fuit p̄mus aduentus filij dei in mundū. In futuro vero vult vt fiat reformatio corp̄m. z ad hoc erit sc̄ds aduentus. Tūc em̄ resurgent corpa sc̄orū et glām suā habebūt q̄ hic sine glā sue-

rūt. sed illa corpa que h̄ sup̄befuerūt ornata: a xpo nō ornabunt. **Bern.** Cum dñs ad iudiciū venerit nō reformabit nē si qđ humilitatis z abiectōis inuenerit. **Uñ** apls ad Philip. ij. Saluatorem expectamus q̄ reformabit corp⁹ humilitatis nostre. **Secūm** est q̄ ornat⁹ iste tunc deficiet quando magis est necessarius: hoc est in morte hoīs cū deo debeat homo p̄ntari z angelis ei⁹ cū itur⁹ sit ad glām celestis regni. **Uñ** Esa. ij. In die ista auferet dñs ornāmēta calceamētorū z ānulos aureos z lunulas z torq̄s et monilia z armillas z mītras. Armillas vocat glōsa ornāmēta brachiorū. nec solum deficiet ornatus glē: s̄ etiāz commutabitur in ignominia. **Et** q̄ plus habuit de gloria: plus habebit tunc de ignominia. vñ **Ozee. iij.** Glām eorū in ignominia cōmutabo. **Et** **Esaie. ij.** Erit p̄ suauī odore fetor: z p̄ zona funicul⁹. p̄ crispanti crine caluiciū. p̄ fascia pectorali ciliiciū. **Tertiu** est vanitas ipsi⁹ pulchritudinis. de qua pulchritudine legit **Prover. vi.** Fallax glā z vana ē pulchritudo: mulier timens deū ip̄a laudabitur. **Vana** d̄r pulchritudo qz cito vadit in nihilū: p̄pter qđ flori comparat. **In** **Esaia** em̄ legit. om̄is caro fenūz: z oīs glā eius tanq̄ flos agri. **Licet** flores sint magne pulchritudinis: tamē satis parū amat pulchritudo illa. **Ratio** qz cito p̄transit. **Sic** parum amāda eēt pulchritudo corp̄is. qz cito amittitur ad minus in morte. **Quartum** est q̄ ip̄a pulchritudo talis frequenter maledicta ē. **Uñ** **Job. v.** Vidi stultū firma radice. et maledixi pulchritudini ei⁹ statim. **Maledicta** est pulchritudo hoīs illius q̄ p̄pter pulchritudinē suam damnabit. **Expedit** uisset em̄ hoī illi q̄ fuisset leprosus vel naso vel aurib⁹ mutilatus q̄ eēt pulcher hic. **Quintū** est q̄ pulchritudo illius valde nociua est. qz nocet sibi ip̄i. nocet p̄ximis: deo z angelis. hoc patet aū sup̄ eodē ca. **D.** **Et** h̄c d̄icta s̄z de su-

p̄ba in
d
I
Ind
cuorū
p̄mū
simul
di app
quere
miseri
femora
dūq̄ se
dānant
edimon
vere qđ
citer vt
monitū
est verū
habebat
pocut d̄
sc̄pm nō
pollunt
cognoscā
dele cred
Sed in
ap̄ls. ij. e
dat p̄ba
Tertio
sc̄pm ce
que de
ap̄ls. d
nobis d̄
riam. **C**
mortalit
ctare hui
modis.
vt sc̄be
mā. sic
coram
ad eos.
ab ad
ce p̄sto
xpo cū

pbia interiori z exteriori in gñali.

De filiabus superbie. z pmo
de iactantia.

Iactantia detestanda est. **P**ro
qz iactans se de bonis: grāz dei
effundet. z opera bona perdet.
Unde de. i. dicit **Eccī. 20.** Gratie aut fa
tuorum effundent. **D**escō dicit. **B**a
rimus in smone quodā. **N**on possum
simul p vno eodemqz opere fauorē mū /
di appetere z p mū celestis glie inde ac /
quirere. **I**tem greg. in moralib. **Q**u
miseri sunt q affectant laudes hoim. et
semet ipsis dissipāt z fructū laborū suorū
dūqz se ostēdere alienis oculis appetūt
dānant qd agunt. **S**cdō. qz talis fert
testimoniū de seipō. **I**ad talem p̄t dicit
vere qd iudei dixerunt ad ch̄m mēda /
citer. vt h̄ **Johis. 8.** Tu de teipō testi
monium phibes. testimoniū tuum nō
est verum. **I**n xpo cui hoc dicebat non
habebat locum hoc dictū quia veracit̄
potuit de seipō testimoniū phibere. **Q**z
seipm nouit plene qd alij homies non
possunt facere q seipos plene z veracit̄
cognoscāt. **U**nde hylari. **S**oli dō
de se credendum est. quia se solus nouit
Sed in alijs hominibus vix est qd d̄t
ap̄ls. ij. ad cor. x. **N**on q seipm cōmē
dat. pbatus est. sed que de cōmēdat.
Tertio qui se iactat idolū seipm facit.
seipm colens. z gliam sibij p̄i attribuēs.
que deo principalit̄ attribuenda ē. **U**ñ
ap̄ls. **S**oli deo honorz glia. p̄s. **N**on
nobis dñe non nobis: s̄ noi tuo da glo
riam. **Q**uerit̄ vtz iactātia sit peccatū
mortale: **P**ro quo sciendū. q seipm ia
ctare siue laudare potest cōtingere octo
modis. **P**rimo mō ppter bonā famāz:
vt scz homo possit seruare suā bonāz fa
mā. sic se samuel laudauit postq̄ senuit
coram filiis isrl. vt h̄. i. **R**egū. 12. dices
ad eos. **I**taqz p̄uersat̄ sum corā vobis
ab adolescētia mea vsq̄ in hanc diē. **E**c
ce p̄sto suz: loqm̄ d̄ me corā dño z corā
xpo eius. vtz bonē cuiusqz tulerim aut

asinū. **S**i quēptā calūniat̄ suz. aut opp̄
si aliq̄. **S**i de manu cuiusqz mun⁹ ac
cepit z cōtemnā illud hodie. restitua mōz
vobis. **E**t post subdit. **T**estis mibi est
dñs q nō inuenietis in manu mea q̄c̄q̄
malū. **S**ic simili modo cū quis in culpa
tus est: iniuste vel etiā timeret in culpa
iniuste: in tali casu posset seipm laudare
ad conseruādā famam suā: qz crudel
est qui negligit famā suāz. immo hō cū
in culpa iniuste: tenet defendere suā bo
nam famā. z se excusare z ondere innocē
tiam suā. qz dicit **Prouer. 22.** **M**elius
ē nomē bonū q̄ diuitie mlte. **U**ñ **Hu.**
de scō victo. **N**on sufficit nob̄ vita sc̄a:
nisi sit z fama bona. **U**ñ **Aug.** **D**uo
sunt tibi necessaria. scz cōscientia z fama
Cōscientia ppter te. z fama ppter p̄ximū
Scdō potest quis se laudare de bo
nis suis propter subleuationē spei: sic se
laudauit ezechias. vt habet. **Esa: 38.**
vbi dicitur. **E**grotauit ezechias vsqz ad
mortem. z introit̄ ad eum elaias p̄ph̄a
z dixit ei. **H**ec dixit dñs deus **D**ispone
domū tue qz morieris tu z non viues. z
conuertit ezechias faciem suam ad pa
rietes z adorabat dñm z dixit. **O**bsc̄o
dñe memento queso: quomodo ambu
lauerim corā te in p̄tate z in corde p̄fecto
z quod bonū est in oculis tuis feceriz. et
fleit ezechias fletu magno. z factuz est
p̄bū dñi ad elaiam p̄ph̄etā dicens **U**a
der dic ezechie. hec dicit domin⁹. **A**u
diui oronez tuā z vidi lachrymas tuas
z ecce ego adijciam sup deos tuos. xv.
annos. z de manu regis assyrioz eruaz
te. z ciuitatē istā. **S**ic simili mō cum q̄s
esset in maximis anxietatibz cōstitutus
sine etiā in agone mortis: z de despera
tione tēptaret: tūc posset q̄s in tali casu
bōa opa sua ad memoriā reducē ne de
speraret. **E**t cū ecō uerso homo d̄ elatōe
z cōplacētia sui p̄ius tēptaret: tūc pcc̄a
sua eēt reducēda sic ad memoriā. vt sic
humiliaret. **H**uic simile legit̄ d̄ sancto
anthonio. cui diabolus dixit. **C**ū te ex

De peccato

altrae i elatōemēt? desidero. tūc tu te dep
mis. **C**ū te depmē volo tūc tu te exaltas
Sciēdū tñ q̄ i agustijz mort? hō maxie
dz h̄e recursū ad diuinā misēatōez. **U**n̄
Ambro. in hexamerō De diuina misera/
tōe tūc sperandū ampli? est: cum p̄sidia
humana defecerint. **U**n̄ legit de beato
Bern̄. Qui in merito passionis intātū
confidebat. q̄ cum in infirmitate esset.
q̄ndoq; sibi videret ante tribunal domi
sep̄tari. **E**t quō sathan multa p̄tra ip
sum diceret. **R**espōdit regnū celoz du/
plici iure dñs meus obrinet. scz heredi/
tate p̄tis. z merito passionis. **A**ltero ip̄e
contentus. altez mibi donat. **A**d hoc in
imicus cōfusus discessit. **T**ertio pōt
q̄s se laudare ad gloriam dei z edificati/
onē p̄ximoz. **S**icut fecit sanctus pau/
lus ap̄ls. **U**n̄ d̄t. i. **C**oz. xi. **E**stimo me
nihil min? fecisse a magnis apostolis.
Item dicit in alio loco. **A**bundantius
om̄ib; illis laboraui. **I**tē iacrat se d̄ his
que passus est. **U**n̄ d̄t. ij. **C**oz. xi. **I**n
laborez z inna z vigilijs mltis. **I**n fri/
gorez nuditate in mortib; frequenter. a
iudeis quinquies quadragenas yna mi
nus accepi. **T**er virgis cesus suz. semel
lapidatus. ter naufragiū feci. z sic d̄ ali
is periculis q̄ ibi narzat in qb; fuit. **H**ec
beatus paul? de se narzat: vt eos ad ro/
lerentiam z opatōem animaēt. **U**n̄ d̄t
Coz. eo ca. **S**ustinetis inquit si q̄s in
seruitutem vos redigit. si quis deuorat
si quis in faciem vos cedit. **I**tē dicit ro/
manis ad roma. i. z. **B**ndicite psequen/
tibus vos. benedicite z nolite maledice/
re. **E**rgo tali intentiōe q̄n quis opa sua
manifeste corā hominib; faceret. z q̄n
q; de eisdem opib; bonis se laudaret. vt
de? ex hoc honorificaret: z p̄ximus edī
ficaret non peccaret. **U**n̄ christus dixit
in euāge. **M**at. 5. **S**ic luceat lux v̄ra
corā homib; vt vi. o. v. b. z glori. p. z c̄
Un̄ **G**reg? in moral. **A**ctio sit in publi
co. intētio tñ maneat i occulto. **Q**uar
to modo cū q̄s se iacrat p̄pter aliquē a /

ctum venialis peccati. **S**icut quando
q̄s laudari vult eo q̄ venialiter in laude
delectetur. **V**erbi gratia: vt cū q̄s se ia/
ctat de aliquo puo quod nō est p̄tra car
ritatem dei neq; p̄ximi tali intentione:
vt sic bonus socius estimef. z noief. et h̄
est veniale peccatū. **Q**uinto mō p̄t
lucrum tpale z ex auaricia solent aliqui
se laudae vt mercatores aliq; qui se ip̄os
cōmēdāt. z sic p̄ximos suos in emendo
z vendēdo de capie intendūt. vel etiam vt
aliq; hypocrīte qui se commēdāt p̄t lu/
crum. **S**ciendū q̄ q̄n malus homo qui
ostēdit se bonū z non est: z sic recipit ali/
quam elemosynā cū tamē nō indiger: te
nerur restituere in foro cōsciētie pauperi
bus. vel vt mechanicī faciunt: qui vltra
modū suos labores z sua opa extollit et
cōmendant z labores z opa aliorū rep/
hendūt z vituperāt. q̄si nihil valeant: q̄
uis etiā quādoq; meliora sint. quod cō/
stat esse contra charitatem p̄ximi. **Q**uia
alijs facit qd nō vellet sibi fieri. scz artez
z opa alioz vilipendendo. z tales graui
ter peccāt. qz hoc nō procedit ex charita
te: sed ex inuidia. **U**n̄ **A**ris. ij. topicoz
Inuidus ē qui cōtristat d̄ p̄spitate bo/
noz. **I**dē dicit. ij. **R**heto. **S**iles sili in/
uider. si in hoc quo siles sūt vn? excedit
aliū. vn̄ figulus odit figulū. **S**exto cuz
quis se iacrat in maleficijs suis. z tūc tra
le est peccatū q̄le est illd̄ peccatū de quo
se iacrat. scz mortale vel veniale. **V**erbi
grā sic cū q̄s se iacrat de p̄ccatione mulie
rū vel de tactu illicito. vel etiam de actu
luxurie. vel etiā de supbia. vel cōplacē
tia quā habuit i chorifando z sic de ali/
is. **Q**uia multū reprehensibile est et noci/
uū sic se de peccatis iacrare. **U**n̄ **g**reg/
gori? in moral. **S**ūt nōnulli q̄ nūq; de/
flent qd faciunt: sed etiā laudare z defē
dere nō desistūt. **E**t nūm̄ cū defēditur
culpa geminat. **U**n̄ **g**reg? dicit aucto/
ritas **D**upl̄r peccat q̄ se de crimie iacrat
Sciendū. q̄ tam ille q̄ laudat alium in
peccato mortali ip̄m in peccato p̄foran

do q̄ ille qui laudez q̄rit in tali peccato ambo grauit peccat. **Uñ** aug. sup ps **D**uo sūt genera psecutor. s. vituperatū z adulatū. **S**ed plus persequit lingua adulatoris q̄ manus psequentis **I**dez **A**dulatū linguē ligat hoies in peccat. **D**electat em ea facere in q̄bus nō soluz metuit reprehensor: sed etiā laudat opator. **S**ed heu iam impletur illud dictū ps. **L**audat peccator in desiderijs suis zc. **Q**uia supbia noiatur hōestas. auaricia. puidencia. astutia prudentia z sic de alijs. **S**ed q̄ sic laudant decipiunt. **U**nde esa. 3. **P**opule meus qui te beatum dicunt: ipi te decipiunt. **E**rgo nō debemus nos iactanter laudare in malichs nostris. nec gaudere de iniquitatibus nostris. de quibus dolendum est. nec velle honorari in his. in q̄b merito deberemus verecūdari corā deo z omnibus hominib. **Uñ** **B**ern. **Q**uid est magis puerum q̄ letari cū malefeceris z in rebus pessimis exultare. **S**eptimo cum quis se false z mendacit iactat sicut heu sepius contingit q̄ multi se iactant de his que nō sunt vera. z sic mētiendo querūt vanaz gloriā. **T**ūc fm **H**ermānū deschilditz. **Q**ñ verba tal iactantie sunt in materia falsa: tunc pōt esse mortale peccatuz v̄ veniale: sicut ea falsitas est de qua se iactat: vel mendacium de q̄ gloriā q̄rit in bonis opib suis. **S**extimo cū q̄s se iactat z laudē q̄rit in suis opib bōis. **T**ūc fz her. d schilditz **Q**ñ p talem iactantiā querit glriam quā p̄fert honori diuino vel sue salutis vel dilectioni pximi tunc sic est pccm mortale **S**ed tamen si quis se iactat de aliq̄bus z in eis glriam querit. non tamen illā p̄fert honori diuino v̄ sue salutis vel dilectōni pximi: etiā si inanem gloriā q̄rat. p̄t eē veniale. **E**t d̄ hac materia loq̄tur etiāz m̄ḡ in cōpēdio theologice p̄itat. dices **S**il aus q̄rit p̄ opa p̄rutū. h̄ ē duplicat. **Q**z v̄l appetit laudis p̄m̄ ḡit op̄ p̄rutuz tāq̄ in ades. sicut p̄tingit i cātū z p̄ dica

tōe q̄nq̄. z tūc eē veniale **S**il aus eē finis p̄ncipalit̄ p̄stitut̄ op̄i p̄rutuz z opanti. ita q̄ ibi p̄stituat finē v̄ltimū. z sic eē mortale qz tūc inhēt ei v̄t finis v̄ltio: q̄ aliq̄ possēt dānari cū bōis opib suis. s. q̄ p̄rio z p̄ncipalit̄ z finalit̄ itēderēt laudē hūanam quā p̄ponerēt dō z p̄p̄e salutis. **E**xēplū i euāge. d̄ phariseo. **L**u. 18. q̄ d̄ccias de dit. z duos dies i hebdoada ieiunauit: z tū cū his p̄meruit ifernū qz de his bonis opib se iactauit. z i eis dēvanā glriā q̄siuit. **S**ciēdū etz q̄ hō possēt amittere mercedē suā si se iactat d̄ bōis opib suis. etz si mortalit̄ n̄ peccat **H**ec ille. **E**rgo p̄ictosū ē: z malū valde aliq̄ se iactare z laudari velle i bōis opib suis. **Uñ** **I**sidor. d̄ sūmo bono. **Q**ui h̄ de bono laudari appetit sp̄em p̄dit z glriā mercedis i futuro n̄ recipiet. **I**te **C**hriso. sup **M**atth. **O** insipies qd̄ tibi p̄dest ista laudatio post mortē. si v̄bi etz n̄ lauderz. **I**te nō solū cauē debem. ne bō a n̄ra iactant p̄feram. h̄ etiā prudent̄ cauere debem. ne in elatōe mētis nos d̄ bōis nostris iactem. **Uñ** legit̄ exēplū. **Q**uidā frat̄ religiosus in q̄dā monasterio erat. q̄ sepi. excessit in m̄t̄iloq̄o. q̄ semel in p̄sentia abbat. sui loq̄bat de nō sibi commissis. **Q**ui abbas seriose dixit **F**rat̄ tacerz de tua silētū tuū. **I**n q̄b p̄bis ille frat̄ cōp̄ner. z iuit ad cellam suāz et amō tacuit: q̄ n̄ loq̄bat nisi int̄rogaret **I**n quo silentio p̄fecit ab intra in mēte: q̄ deus sibi reuelationes sanctas manū festauit. **F**uit aut̄ heremita in silua non longe a monasterio **A**d quē iuit abbas ad p̄curādū sibi euz sacramento eucharistie. qz infirmus erat heremita ille. z sūpsit abbas secū illū fr̄em qui sic silētium seruabat. **E**t cū irent in via: quidam latro audiens nolam cū sacramento: associavit se eis z iuit cū eis ad domuz heremite. z māsit in ianua stans foris. qz reputavit se indignū esse q̄ intraret ad tā sanctū v̄iz. z q̄ heremita tā debebat sumere sacramētum: tūc dixit latro **D**e?

De peccato

si talis eem quis tu es **E**t heremita hec
audiens in elatōe mētis dixit: hoc libē
ter deberes velle. **T**unc ille frater cepit
amare flē: z tōdebat peccatū suū. **S**z post
q̄ abbas z frater ille redierūt ad domū
tūc latro securus est eos a lōge. z dixit. **D**
eus ppicius esto mihi peccatori. z sic in
tali feruenti contritione cucurrit p̄ ab
batē. z in tali veloci cursu cecidit tā gra
uiter q̄ immediate mortuus est: tūc fra
ter ille risit in iubilatione cordis sui: tūc
abbas ammirabat de illo fratre. **E**t p̄
q̄ ad claustrū venerūt quesuit ab eo. cur
fleuisset quando illum sanctū hoīem vi
disset cōicare. z iam risissz cū illū latronē
in peccatis suis mori cōspexisset. **T**unc
frater ille dixit abbati. **A**udiuisti ne pa
ter verba latronis: q̄ dixit. vt inaz essem
tal' qual' tu es. z heremita in elatōe mēt
is rñdit. **H** libent' deberes velle: z ppter
talē elatōez dānabit' si sic moriet'. **G** fleu
sz ille latro q̄ securus ē nos voluit p̄fitē
peccā sua. z ex tali feruenti contritōe mortu
est z de' indulgit sibi oīa peccā sua. et est
filius et heres regni celestis qz contritio
sua tanta fuit: q̄ deleuit penā z culpaz.
ergo risi tā z gauisus sum d' magna mi
seria dei. **U**nō **C**assiod. sup illud. ps.
Ad dñm cū tribularer. **D**ñs nescit dis
ferre quē cōpūcto corde sibi senserit sup
plicare. **I**tē greg'. i. registro. **I**llū quez
cōspiciis delicta fletu delere. in cōspectu
deitatis nō dubites misericordiā conse
qui. **Q**uia nullum peccatorē reuersū sp
nit qui peccatores redimerenit. **E**rgo
summe cauēdū est ab elatōe mētis i bo
nis opib'. **U**nō **B**ern'. in tractatu d' sep
tez donis. **V**ulgo meli' est esse peccato
rem humilem. q̄ iustum arrogantem.
Quod a dño apte ostēdit vbi publica
nus z phariseus in exemplū ducunt.

De inobediētia.

Inobediētia est secūda filia su
perbie. z nascit' z venit d' supbia
quod pater. qz supbus nō vult
se inclinare ad obediēdū z ad exequen

dum superioris p̄ceptum ne in eo inferior
videat'. **Q**z ar inobediētia ē malū vitū
z detestandū. hoc patet fm guil. lugd'.
in sūma viciōz. **P**rimo qz illud viciū
multiplicat' z grauit' legit' punitū eē i sa
cra sc̄ptura. **Q**d p̄z in p̄mis parentib'
qui ppter illd' peccatū electi sūt de para
diso. **S**i illi qui iaz erāt in paradiso ele
cti sunt d' paradiso terrestri ppter inobedi
entiā. quō credūt se ingressuros paradisi
sum celestem q̄ inobedientes sūt. **I**tē pu
nitū ē illud peccatū in yore **L**oth. q̄ ppter
inobediētiā versa est in statu a salis
Bern'. xix. **I**tē punitum est illud peccatū
in saul. in hoc q̄ ppter illud peccatū cie
ctus est de regno. **U**n. i. regū. ii. **D**ixit
samuel p̄ ha ad saul. p eo q̄ abiecit ser
monē dñi: abiecit te dñs: ne sis rex. **I**tē
ppter inobediētiā in tātā miseriā positi su
m' z ppter eā oēs morti adiudicati sum'.
Unō greg'. **A**d h' hō in padiso positus
erayt sic se ad p̄ditoris sui obediētiā vi
cul' charitatis astringēt. z ad celestēz pa
triā angeloz qñqz sine morte carnis trā
siret. **S**ic nāqz immortalis cōdidus fu
it: vt si non peccasset: etiam mori nō po
tuisset. **I**tē ppter inobediētiā huma
nū genus multiplices miseras sustinet
sez famem. sitim. frigus. z estus. z dolo
res z infirmitates z tribulatōes. z sic de
alijs q̄ oīa humanū genus non sustinu
isset si deo obediens fuisset. **U**nō grego
rius. **I**bi nulla aduersitas: vbi nlla do
minat' iniquitas. **E**rgo oēs miserie p̄ntis
vite quasi quedā flagella sūt: q̄bus dñs
inobediētiā hoīs punit. z ad obediēti
am excitat. **U**nde inobedientes hoīes
duriores asinis sunt. qz illi flagellis z a
culeis obediūt. **S**ecūdo potest vale
read detestatiōem huius peccati magni
tudo remedij quo indiguit illud pecca
tum ad sui curatiōem. **O**portuit ei vt fi
lius dei fieret obediēs vsqz ad mortem:
vt peccatum inobediētie sanaret'. **B**er
nar. **E**x colic' eratōe remedij: pericli no
stri estimo qm. itatem. **I**n veritate poti'

deberem⁹ timere inobediētiāz q̄ mor-
tem exēplo filij dei. de quo Bern. dicit
Demērote frēs christus ne pderz obe-
dientiā pdidit vitā. **T**ertio scz ad de-
restandaz inobediētiā potest valere h̄ q̄
inobediētia reddit hoiem maledictuz
Un̄ Deutro. 27. **M**aledict⁹ qui nō p/
manet in s̄monibz legis huius. nec eos
ope pfiat. **E**t Eccl. 41. **T**evob viri i/
p̄y qui dereliquistis legem altissimi **E**t
si nati fueritis in maledictione nascemī
z si mortui fueritis i maledictiōe erit ps
vestra. ps. **M**aledicti q̄ declināt a mā-
datis tuis. **Q**uarto p̄orvalē ad dere-
stationē huius peccati hoc q̄ inobediē-
tes socij demonū sūt. **I**nter oēs creatu-
ras non inveniuntur nisi due que non
obediunt deo. scz demones et mali ho-
mines **U**nde Joh. 18. **H**abitent in ra-
bernaculo eius socij eius. immo viden-
tur diabolo attinere inobediētes: sicut
obediētes dñs reputat sibi attinere. vñ
Matth. 12. **Q**uicunqz fecerit volunta-
tem patris mei qui in celis est: ip̄e meus
fraterz soror z mater est. **E**rgo studē
debemus obediētiā exēplo xp̄i qui di-
cit. **J**oh. 6. **D**escēdi d̄ celo. nō vt faciā
voluntatem meam: sed voluntatē ei⁹ q̄
misit me. **Q**uerit̄ vtz inobediētia sit
peccatū mortale: **R**espōdeo s̄m **T**ho.
sc̄da sc̄de. q. cv. q̄ sic. nā inobediētia cō-
trariat̄ charitatē dei. q̄ exigit vt eius p̄-
ceptis obediāt. **I**n preceptis aut̄ divinis
p̄tinetur q̄ superioribz obediatur **U**n̄
Roma. 13. **Q**ui potestati resistit dei or-
dinationi resistit. **I**tem contrariat̄ dile-
ctioni. p̄ximi in quantum superiori sub-
trahit obediētiā quaz ei debet. **S**c̄i-
endū q̄ **H**ermann⁹ deschilditz sub ali-
is ybis respōdit ad p̄dictam questionē
dicens. **I**nobediētia est q̄ dā repugnā-
tia ad voluntatem superioris v̄l transgres-
sio statuti dei v̄l prelati. **S**i ergo illa re-
pugnantia quaz habet subiectus ad vo-
luntatem superioris: puta dei vel prela-
ti sit in his in quibz subditus necessario

tenetur superiori obtemporare. tunc vo-
catur p̄uaricatio vel rebellio. z quādo
sciēterz cū deliberatione fit est morta-
tale p̄c̄m valde graue quasi quedā ido-
latria. **U**nde dicit̄ p̄mo regū. 15. **Q**ua-
si p̄c̄m artolandi est repugnare. z quasi
sc̄l⁹ idolatrie nolle acquiescē. **S**i tñ illa
repugnātia nō esset in his in quibz subie-
ctus necessario hz obtēperare. v̄l etiaz si
esset aīo indeliberato. vel si p̄cederet ex
p̄abili ignorātia: posset esse quāqz veni-
ale. quāqz sine p̄c̄o **V**erbi gr̄a. **S**ubdi-
tus quā repugnaret p̄cepto p̄lati male p̄-
cipiet̄ v̄l se opponēt male vite sue eo mō-
quo deberet corā suo sup̄iori. **E**t sic etiā
dicēdū videt̄ de transgressionē statuti v̄l
canonū v̄l alicui⁹ regule v̄l statuti p̄lati:
si tale statutū v̄l mādatū teneat s̄m sim-
plicē iussione: p̄t eē veniale p̄c̄m nisi ra-
lis trāsgressio essz que p̄ se mala esset. v̄l
etiā indifferentē fieret ex p̄temptu.

Que contentione. **S**
Contentōz vitare debem⁹. **P**ri-
mo qz est p̄c̄m diabolicū. vñ d̄
Aug⁹. **N**ihil simili⁹ ē actibz de-
monū qz litigare. vñ suum diaboli non
dei se ostendit q̄ libenter litigat. ij. ad ti-
mo. ij. **S**eruu⁹ at̄ dñi nō oportet litigāē
h̄ mansuetū esse. **D**iscordia faciēs z cur-
p̄tio litigās n̄ solū ē s̄m⁹ diaboli h̄ erz̄ s̄i
li⁹ diaboli. **U**n̄ greg⁹. in pasto. **S**i dei
vocant̄ filij q̄ pacē faciūt. p̄culdubio sūt
filij sathane q̄ eā p̄fūdūt. **S**c̄iēdū tñ q̄
quāvis cū omibz hoībuz debeam⁹ habē
pacē tamen specialius cū quatuor gene-
ribz hoīm non est litigādū. **P**riō cur-
potentibz. vñ d̄ **E**cc̄i. 8. **N**ō litiges cū
homine potente: ne forte incidās in ma-
nibus eius. z cum hoīe locuplete: ne for-
te contra te constituat litem tibi. **D**ul-
tos em̄ pdidit auz̄ argentū. **S**c̄do cū
homine linguato scz qui est multoz ver-
borum. **U**nde **E**cc̄i. 8. **N**on litiges cū
homine linguato neqz struas in ignem
ip̄ius ligna. **E**t cum homine iracundo
non facies iram. **T**ertio cū vroē p̄ria

De peccato

Ex quo em̄ aliquis litem inceperit habere cum uxore: non habebit requiem neq; in p̄senti. neq; in futuro. puer. 19. **T**ecta p̄stillaria et mulier litigiosa cōparatur. Qui in domo p̄stillante est: q̄n̄ vult declinare stillicidiū in vno loco iuenit illud in alio: ita q̄ non inuenit ibi quietem: sicut et vxor quietem nō inueniunt ex quo incipiunt esse litigiosi: et valde male est eis. **P**rimo quātum ad corpus. q̄s uis em̄ magnas diuitias habeāt tamē sunt tristes: et cū gaudio nō p̄nt uti: q̄s ibi mutuo inuident. **U**nde puerbi. 17. **M**elior est buccella panis sicca cū gaudio: q̄s plena domus victimis cū iurgio. **S**c̄do quātum ad aīam. q̄s tales ī m̄n̄ monio discordātes multa peccata mortalia inter se committunt in periculis animarum suarum. sc̄z maledicendo. blasphemando. se inuicem percutiendo. et sibi ipsi malū optando. **E**t hoc totū fit ex instinctu diaboli qui cū talibus morat̄. **Q**uia sicut illi qui sunt simul pacifici et concordēs h̄nt deum secum morātem. **U**n̄ **D**af. 18. **U**bi duo vel tres fuerint congregati in nōie meo: in medio eorum ego sum. sic discordēs h̄nt diabolum secum morātem: qui ad tales discordias eos instigat. **Q**uarto non est litigandum de re q̄ hoīez non molestat. **U**n̄ **E**c̄c̄i. xi. **D**e illa re que te non molestat ne certaueris. **C**ontra hoc faciunt qui oīa expedire uolunt. et tales sibi ipsi faciunt inquietudinem et impedimentum p̄fectus sui. **C**ontētio s̄m **H**ermā. de schilditz ē in pugnatione ueritatis cū p̄sidentia clamorū. et ut sic semp̄ est mortale peccatum. quia repugnat ueritati et paci q̄ est effectus charitatis: imo sine qua charitas haberi n̄ potest. **Q**uia s̄m **A**uḡ. in libro pastorali. **S**uperbia parit dissentōem. charitatis unitatem. **E**t hoc est q̄ cōtentiosus per sacros canones p̄hibetur ordinari. ut. xlii. di. c. i. **Q**uod non fieret: nisi contentio esset peccatum mortale. **S**i t̄n̄ aliq̄s impugnet falsitatem. uel defendat ueritatem cū inordinato clamore: possit ēē ueniale peccatum: nisi forsitan esset tāta inordinatio q̄ esset magnū de hoc sc̄d̄ aluz tunc q̄n̄q; et̄s possit in hoc committi peccatum mortale maxime q̄n̄ ipugnatio falsitatis uel defensio ueritatis non p̄tinet ad conseruationem fidei uel ueritatis uite. **S**i aut̄ p̄tineret ad aliquod istorū nō credo q̄ faciliter possit ex hoc q̄s incidere peccatum mortale.

De ipocrisi.

Hypocrisis est peccatum valde detestandum. **P**rimo q̄s hypocrita ē symea diabolū uolens imitari filios dei: et quod filii dei faciunt ad suū deicorem: ip̄e facit ad suū iugulationem. sicut de q̄dā symea refertur quā diues quidam enutriebat. **I**uxta quem in p̄xio quidā pauper sutor preparauit calceos. **E**t q̄ndo incidit cor eum ad calceos: tūc symea ex opposito in domo sui dñi obstruabat eum. et q̄cito surrexit. et cultelluz de manu posuit: tā cito accurrit: et etiam cor eum sibi p̄scidit. uolens facere sicut a sutoze uidit. **E**t sic destruxit pauper cor eum. quod ille pauper diuitiū sepe cōquestus fuit. que ip̄e non curauit. **T**ūc vna uice accepit sutor noua culuz ad manū. et rasit sibi barbā sub collo suo et gutture. q̄d cernēs symea et̄s p̄ recessū suū aduenit. et cultellū recepit: et sic sibi sibi facere uoluit. et sic seip̄am occidit. **S**ic hypocrite faciunt sibi ad p̄nicidē q̄d boni sibi faciūt ad salutē. **S**c̄do p̄t̄ ualere ad detestatōem huius peccati pena quā scriptura ip̄is minat̄. **E**t vna pena ē q̄ nūq̄s uidebūt faciē dei nisi cōuertant̄. **U**n̄ **J**ob. 13. **N**on uenit in conspectu ei⁹ oīs hypocrita. nec mix q̄ deus nō sit an̄ cōspectū hypocrite. **O**īa ei opa sua faciūt ab hoībz uideat̄. hoc est vñ q̄d multuz placet deo q̄ homo cor suum et intētiōez suā sepe erigat ad deū. **U**n̄ sup̄ ill d̄ ps̄. **F**irmabo super te oculos meos ut gloza in persona dñi. **N**on auferā oculos meos a te. q̄ tu semp̄ leuas oculos tuos

ad me: **T**ertio modo possunt valere ad detestatioem huius peccati maledictiones multiplices quas dominus ihesus super hypocritas prouit. Unde **Matth. xxiij** **V**obis scribet pharisei et hypocrite qui clauditis regnum celorum ante homines, non enim intratis, nec introeuntis similitudo intrate. **Irem.** **V**obis scribet pharisei et hypocrite qui comeditis domos viduarum in oratione longa. **Irem.** **V**obis scribe et pharisei et hypocrite qui similes estis sepulchris dealbatis, et sic de alijs pluribus maledictionibus que in euangelio inueniuntur. **Sed** quereres: quare dominus ita persequeretur hypocritas. **R**espondeo secundum **Guil. lugd.** quod ideo: quia ipsi sunt peccatores simulantes se ex parte dei, et sunt ex parte diaboli, vident enim amici et sunt inimici: et ideo multum possunt nocere ecclesie dei. **U**nde heretici per hypocrisis homines decipiunt. **E**t antichristus qui caput erit malorum per hypocrisis homines decipiet.

De speciebus hypocrisis.

Sequitur de speciebus hypocrisis, et secundum **Guil. lugd.** potest distingui in tres species hypocrisis. **P**rima est quando aliquis coram hominibus simulat se obedire deo: et in occulto non timet deum offendere. **E**t in illa prima specie bonitas tamen apparet in exterioribus operibus. **S**ecunda species est quando in aperto et in occulto bona opera facit, ut scilicet ab hominibus videatur. **E**t in illa specie bonitas ostendit in occultis et in apertis: sed non in intentione. **C**ontra quod dicit **Breg.** in moralibus. **O**mnino bonum quod agimus per intentionem semper ad celestia leuemus. **T**ertia species est cum aliquis minoribus hypocrisis relinquit: ut in maiori et subtiliori permaneat, ut cum aliquis requirit an ieiunet, dicit deus sciat, ut dicatur hypocrisis non esse. **E**t in ista specie non prenditur bonitas intentionis. **I**n prima multum occultat diabolus. **I**n secunda magis. **I**n tertia maxime.

Hypocrisis quoniam est peccatum mortale.

Quoniam quorundam modis hypocrisis fit et quoniam sit mortale et quomodo non est. **R**espondeo quod hypocrisis fit multis modis. **P**rimo quoniam quis ostendit sanctitatem, quam neque habet: neque habere curat. **S**icut etiam tum ut sanctus reputetur, sic secundum **Thomam** secunda secunda. **q. cxi.** est peccatum mortale, quia nihil totaliter puratur scitatem nisi per peccatum mortale. **U**nde **de Aug.** super psalmum. **63.** Simulata equitas non est equitas: sed duplex iniquitas. **E**x hoc patet quod in hypocrisis tali est duplex peccatum, scilicet iniquitas, quia occulte iniquus et malus sunt, et falsitas: quia fingunt et mentiuntur se esse sanctos et non sunt. **U**nde **hieronymus** in epistola. **D**uplicis peccati reus es non habere quod credideris, et quod non habueris simulare. **U**nde etiam **12. q. i.** in capitulo. **N**olo, dicit quod hypocrisis viuat corporaliter mortuum tamen est spiritualiter. **S**ecundo si scitatem ostendit, ut falsam doctrinam sed heresim seminare possit: talis peccat mortaliter et facit contra deum et contra salutem proximi, et talis simulatio scitatis est contra hereticos, quia heretici multum ieiunant: et genuflectiones longas faciunt ut sic homines decipiant: et suis falsis doctrinis credant. **T**ertio si ostendit scitatem propterea reat possit sibi ecclesiasticam dignitatem acquirere ad quam tamen indignus est talis, etiam contra deum offendit. **U**nde **Bernardus** super **Dissus.** **6.** **O**mnis quicquid hominibus posse desidero: toties deum meum offendo, proinde peccando et bene sapio quod deus scit. **U**nde **augustinus** in libro de doctrina christi. **C**um homo illi qui naturaliter sunt sibi pares hoc est hominibus, diuini affectat intolerabilis quidem superbia est. **Q**uarto: si ostendit scitatem ut iniuste acquirat quecumque bona temporalia, in quibus finem constituit. **S**icut secundum **Her.** de schildit est peccatum mortale. **Q**uod etiam sic patet, quoniam talis non querit sibi honorem et ecclesiasticam dignitatem ut ambitiosi, nec querit falsam doctrinam seminare ut heretici. **S**ed tamen querit temporalium substantiam congregare, ideo auarus est et auarus nihil est scelestius. **U**nde **augustinus**. **A**uarus antequam lucrum, seipsum perdit, et antequam aliquid capiat capitur. **U**nde etiam **Chrysostomus** super **p. 4**

De peccato

Matth. Qui pecunie fuit presentibus comodis et futuris. **Q**uinto si quis ostendit sanctitatem fictam et in ipsa fide et delectat cum aliis nullum malum preterdit. de quo dicit Aristoteles. 3. ethi. quod talis magis videtur vanus quam malus. Tunc secundum her. de schilditz potest esse peccatum veniale. Sexto si quis simulat sanctitatem quam libenter habet: credo quod non peccet mortaliter.

Septimo: si quis simulat sanctitatem occultando suum peccatum ne alii scandalizent. et secundum thomam. scilicet scilicet. potest fieri laudabiliter: ut aliquis occultet peccatum suum: ne alii ex hoc scandalizent. quare homini pro quo fit scandalum. **O**ctavo cum quis ad honorem dicitur primorum edificatio simulat sanctitatem. ut quando aliquis bonus religiosus maioris compositionem ostendit coram extraneis ut ipsi magis edificent: iste non peccat sed meretur. **U**nde **M**atth. 5. Sic luceat lux vestra coram hominibus: ut videant opera vestra bona et gloriam etc.

De pertinacia. **P**ertinacia etiam est filia superbie de qua videndum est quomodo sit peccatum mortale. **R**unde secundum richardum pertinacia nihil est nisi cum in nostra sententia contra sententiam aliorum imprudenter persistimus. **H**oc autem secundum her. de schilditz potest contingi dupliciter. **P**rimo in defensione peccati vel erroris. et si talis error sit peccatum mortale: non est dubium quod pertinacia hoc defendens sit mortale peccatum. **S**ecundo quod sit pertinacia in volendo alios vincere. quod sicut dicit Isidorus. in li. 4. ethimo. pertinax dicitur eo quod in proposito suo usque ad victoriam perseueret. **U**nde propter quod pertinacia spiritus est peccatum mortale ex genere suo. sed sententia tamen in qua vincere vellet potest esse non mala vel vere similis et tunc potest esse sine peccato mortali. **S**i enim bona esset sententia vel certa: tunc non esset pertinacia: sed perseuerantia. **S**i autem dubia et si non falsa vel verisimilis: contra sententiam tamen aliorum imprudenter persistere in eavtiosum est.

De discordia. **D**iscordia opponitur concordie que a charitate causatur. **D**iscordia autem

est peccatum in quantum homini concordie contraria est. **P**otest autem ipsa concordia tolli per discordiam dupliciter. **U**no modo per se scilicet quando scienter et ex intentione aliquis dissentit a bono diuino vel a bono proximi in quo tenetur sentire. hoc est peccatum mortale ex suo genere propter contrarietatem ad charitatem. **U**nde dicit Bernardus. Sic in pace factus est locus domini: sic in discordia locus fieri diabolo manifestum est. **D**iabolo autem non fit locus. nisi per mortale peccatum. **A**lio modo per accensum potest tolli concordia. **U**nde cum intentio aliquorum est ad aliquod bonum quod pertinet ad honorem vel ad utilitatem proximi. et in hoc fixi sunt quod uterque bene intendit: et putat currere plura media ad hoc bonum persequendum. utrumque illorum estimat hoc medium melius. vel habere viam. **A**lii autem alium medium et aliam viam. et tunc discordia est propter intentionem est per accensum. quod ambo ad bonum sine intendunt: et non est peccatum. quia non repugnat caritati. quod diuersitas opinionum non dissoluit charitatem directe.

Sciendum tamen quod discordia quandoque est de peccato vniuersi ipsorum quod discordat cum alius vult vere bonum cui alter scienter resistit. et cum hoc male intendit. **Q**uique autem ex peccato vniuersi usque: puta cum uterque dissentit a bono alterius. uterque inordinate diligit bonum proprium.

De presumptioe nouitatum. **R**esumptio nouitatum est etiam filia inanis glorie. et oritur ex superbia. **Q**ui iste qui vult honorem ab hominibus inuenit modum nouum et singularem et rarum: in quo homines putant mirari. **U**erbi gratia sicut in cantando. in chorizando. in vestitu in superbe incedendo. et sic de alijs. **Q**ue ritur vtrumque presumptio nouitatum sit peccatum mortale. **R**unde secundum hermannum de schilditz: quod presumptio nouitatum potest esse in debita presumptioe et usurpatioe aliquorum que sunt in vestitu. vel in ornatu. vel in chorizando vel fraudem proximo faciendo. et sic de alijs. **E**t quando talia ascendunt ad principium. et ad malum exemplum in moribus bonis sunt magna peccata mortalia. **S**ic

quintus
in vestit
carnalis
lia am
dicitur
nulla
lulino
care.
lase
rates
in effi
nomi
gram
hibere
te. ap
statu
fuit edi
sumat
curiosi
cose. h
yr hui
las tam
vel fini
dentes
huiusm
veniale
quod signu
vel nou
modum
le part
fuit p
Et pe
retur
nū cen
reliq
tis cen
ritatis
na omi
Optim
se solus
quod sibe
vr si qe
nes vni
ructali
quod fiunt
silemo

qui inueniunt modos novos incidendi in vestibus: tam viris q̄s feminis vnde carnales concupiscentie ad peccata carna / lia amplius puocent: sicut q̄ femine va / dāt nimis discoopte: sicut vsq̄ ad mam / nullas. z viri vsq̄ ad nates. z multa hu / iusmodi p̄ que multi grauit̄ solent pec / care. **S**ilr in religione qui contra regu / laz z statuta sui ordinis inuenirent noui / rates ad viuendū dissolute. in habitu vl / in cessu. vl̄ nimis delicate i victu. possēt nonnunq̄ peccare mortaliter. **E**t tanto grauius quanto pluribz scādalum per / hiberent tales nouitates per eos inuen / te. z aperient vīā liberius delinquendi z statuta vel consuetudines laudabiles sui ordīs trāsgrediendi. **S**i tñ aliq̄s pre / sumat solū inuenire aliq̄s nouitates ex / curiositate q̄ fm̄ se nō sūt illicitas vel p̄ni / ciosas. licet presumptuose ad hoc tendat. vt huiusmodi nouitates inueniat: nul / las tamen vellet inuenire fm̄ se illicitas vel fm̄ se p̄niciosas vel quouis mō ten / dentes cōtra charitatē dei vl̄ p̄ximī. tūc huiusmodi p̄sumptio potest esse peccatū veniale. z q̄nq̄ sine peccato. **S**ciendū q̄ si vnus nouā virtutez possit inuenire vel nouū laudabile exercitiū. vl̄ nouum modū seruiendi deo vel benefaciendi: il / le particeps oīm bonoz illoz fieret. que fiūt p̄ posteros vsq̄ ad nouissimū diem. **E**t post mortez in gl̄ia in celo augmēta retur sibi gaudiuz accidentale p̄pter bo nū exemplū z laudabilez doctrinā quā reliq̄t in posteros. **U**nd̄ **C**esari⁹ Quā tis exemplū vere humilitatis z p̄fecte ca ritaris ostēderis. cū tantis z p̄ tāz eter / na p̄mia possideb. **U**n̄ etz **A**ris. s. eth. **O**ptim⁹ est ille q̄ non vtitur bonitate ad se soluz: s̄ etiā ad alios. **S**ic ecōuerso. si q̄s p̄bet proximis suis malū exempluz: vt si q̄s inuenit nouas z malas inuentio nes vñ alij recipiūt occasionē peccandi. tūc talis erit particeps omnium malozum q̄ fiunt p̄ posteros z sua pena accidētāl̄ si sic mor: ut sp̄ in inferno augmentabitur

quorūq̄ eū in hoc peccato qd̄ inuenit et alios informauit secuti fuerūt: eorū oīm reus erit. vñ **S**reg⁹. in mora. **T**ot mor / tibus q̄s dignus est q̄t exēpla prauita / tis in posteros reliq̄t. **E**t hec de filiabz inanis glorie dicta sufficiant.

Quomodo supbia occultat se sub specie virtutum.

Supbia fm̄ **H**ericū de firmā ria q̄n̄z se sub triplici specie virtu / tum occultat. **P**rimo sub sp̄ zeli: alioz dicta z facta temere rephēdēdo. tales in se p̄sideres tāq̄ ius / sti ceteros asp̄nant more pharizei q̄ facta publicani redarguit. z seipm̄ false iur / dicauit. **Q**uia tales sic clamorose alioz facta repellētes sepius hoc credūt agere ex amore libere veritatis. cū tñ hoc reale ter faciāt ex timore supbie z p̄sumptio / nis asserētes frequēt⁹ se ad hoc cogi ex amore veri. cū ad hoc tñ cogant solō rā / core odij. p̄pter hoc cuilibz hominī nul / tū est necessariū q̄ istā occultatōem dili / genter aduertat. **R**emediū p̄ qd̄ rephē / sionē temerariā poteris evitare est q̄ bō / zeli iusticie habeat secū. z in omni facto qd̄ rephēdēdū est in alio p̄mo p̄sideret an ad hoc teneat z moueatur ad hoc ex charitate vel nō. **S**i sic: cōsideret an seq̄ tur utilitas quā intendit. z cū hoc inue / nerit seruet modū correctionis fraterne traditū a xpo **M**atth. xvij. **S**i peccat uerit in te frat̄ tuus zc. **Q**uia mod⁹ fra / terne correctōis cadit sub p̄cepto vt ma gni doctoēs dicūt. **S**ecdo supbia se oc / cultat sub falsa sp̄ sp̄ualis p̄fectus p̄xi / mī. z frequēt̄ euenit in illis q̄ p̄ salute alioz aliq̄ bona opa in publico faciunt: vñ ipsos laudari contingit. **Q**d̄ euiden / ter beato **B**ernardo euenit q̄ scripsit de se q̄ quādoq̄ in sua publica p̄dicatione et doctrina p̄ honore diuino sincerit̄ in / choata quedā elatio p̄prie z placentie se immiscuit quā statim vt p̄pendit virili / ter repulit dicēs. p̄pter te nō incepti nec propter te dimittam **R**emediū p̄ quod

De peccato

elationem proprie complacentie evitare poteris sicut Augustinus est. ut cum homo laudatur de suis bonis actibus: de illa laude non gaudeat propter se: puta ratione proprie complacentie: sed solum gaudeat de se propter utilitatem ex eius bonis provenientem. Et quod homo de seipso ingemiscat et doleat: et sibi ipse hoc displiceat quod alijs placet et ab alijs laudatur et studeat quod ab illa laude ex seipso praemoveatur. et quod tamen laude quod opus quod laudatur totaliter in deum referat. **Bernardus.** Quid mihi de victoria laudem ascendo: cum mea virtute non triumpho. Item diligenter debet inquirere in se quoniam primus bona facta sua vituperat an ipse de hoc doleat propter peccatum primi et non propter seipsum. Item an propter dolet si aliquis magis iustus de factis suis melioribus amplius vituperaret. Et si hoc inuenerit verisimiliter estimare poterit quod elationem proprie complacentie perfecte edomauerit. Tertio superbia se occultat sub specie humilitatis et singularis scitatis. **Quod** sicut Augustinus maxime apparet in his qui de mundi contemptu et de seorsum vestibus in seipso gloriantur. Et ista exultatio superbie tanto est periculosior quanto seipsum specie religionis et scitatis decipit. ut dicit Augustinus. Et tales in seipso quoniam de suis bonis actibus intus complacent sibi quod ex propria eorum complacentia totaliter absorbent. **Unde** sic sibi placentes deo multum displicent. ut dicit sanctus Augustinus. **Quo** exemplo quod Damiano sileride facti sunt sancto archontio. **Unde** sibi quadam vice incidit quod nullus monachorum tanto tempore in heremo sicut ipse deo seruisset. Ex quo etiam se existimabat ceteris superiorem, propter quem lapsum diuinitus statim sibi dictum est: alius esse in heremo se meliorem. Insinuans sibi de paulo prior heremita. quem accedente iustus est. **Quis** uirum cum contemplantur fuerit: pro nihilo amplius suum uirum estimabat. **Remedium** ad expellendum superbiā. quod se sub specie humilitatis et sanctitatis occultat in hoc consistit quod homo cogitet quod nihil

potest ex seipso sine gratia dei. et quod nihil estimet omne bonum pro eum factum respectu eius quod facere debuisset: dicens se iuxta doctrinam christi seruum inutilem et indignum. **Recogitet** etiam quod ex se nihil habet nisi peccatum et quod se timeat sibi aliquid deesse de his quae pertinent ad necessitatem et ad augmentum salutis suae. et quicunque diligenter ista recordari uoluerit: procul dubio omnem superbiā a corde suo eliminabit.

Sex remedia contra omnem superbiā et remedia generaliter contra omnem superbiam sunt sex. **Primum** est: consideratio uite sanctorum praeteritorum quorum comparatione omnis perfectio nostra imperfectio uidetur. **Cum** enim consideramus humilitatem beate virginis. austeritatem beati Iohannis baptista. puritatem Iohannis euangeliste. largitatem beati Martini. et sic de alijs. tunc uidemus manifeste quod uita nostra sit quod si nihil respectu sanctorum praecedentium. **Unde** Gregorius. Qui uitam praecedentium respiciat quod in se gemere debeat sublimiter cognoscat.

Secundum remedium est uidere defectuosos homines. scilicet homines pauperes. cecos. claudos. leprosos. et sic de alijs. quod quilibet nostrum quantumcumque sanus et fortis: adhuc poterit fieri talis si deus permittit. hoc se cogitandum est nobis. ut sic per talem consideratiōem humiliemur. **Tertium** remedium est consideratio uilis seruitutis in qua homo est si ipse est superbus. quod est seruus diaboli. **Unde** Iob. xli. Ipse enim est rex super omnes filios superbie. Et sicut quilibet rex habet regnare super suos subditos: sic et diabolus super superbos. Item sicut humiles sunt filii dei: quod dabit eis regnum per hereditatem patris. **Sicut** dicitur Lu. xii. Nolite timere pusillus grex quod complacuit patri uostro dare uobis regnum. Sic et superbi sunt filii diaboli quod dabit eis infernum et eternum supplicium. **Unde** Augustinus in epistola. Quae superbum uideris. filium esse diaboli non dubites. **Quartum** est consideratio uilitatis propriae corporis. **Primo** quoniam puer de uili materia concipitur. et in utero matris nutrit. **Se**

cūdo: quō in pñtī vīta est homovas ster
corum. **Uñ** Dich ee. vi. Humiliatio
in medio tui est. Quod patz. qz omīa q̄
exeunt de corpe humano tam abhomi
nabilia sunt q̄ generāt nausēā ipsi hoī.
Quicūm est exemplum humilitatis
xpī. quia remediū tumoris ē humilitas
xpī. **E**rubescat homo esse supbus. quia
humil' fact' est de'. **I**ntolerabil' em̄ est
illa supbia q̄ miles sedeat sup scamnuz
cū rex sedeat iuxta eū sup terram. **Ber**
nardus Solus est magister vere humi
litate xpī. qui z humilitatem x̄bo do
cuit. **Matth. xi.** Discite a me quia mit'
sum z humilis corde. **E**t insup ope mō
strauit se vsqz ad mortē exprobratissimā
Inclinādo **E**t p hoc tantū se humiliavit
quantū se humiliare potuit. qz cū domi
naret angelis immortalibz: dignatus ē
seruire mortalibz. mori p mortalibus. z
etiā occidi pro mortalibus **Aug.** Que
supbia sanari pōt. si humilitate dei non
sanatur. **S**extum remediū est con
sideratio illius districti iudicij: quod spe
cial' erit ad humiliandum supbos. vbi
dñs abūdanter retribuet facientibz sup
biam. **Esaie. ij.** Dies dñi sup omnē su
pbum z arrogātem. **Uñ** **Esaie. xviii.**
Hedit' conculcabitur corona superbie
Et nō solum supbus humiliabit in fu
turo: sed etiā quādoqz humiliat in p̄sen
ti vīta. **U**nde legitur exemplū. q̄ qdaz
aduocatus diues z potens ppter nīmī
am supbiam noluit hoībus pauperibz
loqui: q̄ iusto dei iudicio postmodū iſir
matus dixit se esse cattu. z sic se sub scā
no locauit. vel se sub lecto abscondit. **E**t
quādo req̄situs fuit ab amicis vel cog
natis suis. cur hoc faceret. **R**espondit
qz cattu sum. z ad moduz catti operor
Et quando monitus fuit ob salutē ani
me sue de p̄ceptione sacramentorum. sp̄
respōdit: cattu sum. z sic miserabiliter
sine omni contritōe z confessione. z sine
sacramentis obiit. quia fm̄ dicitū ch̄risti
Qui se exaltat humiliabitur.

De inuidia

Secundo videndū est de inui
dia. que fm̄ **Grego.** ideo ex su
pbia nascitur. qz supbus inui
det q̄ ali' sibi coequat. **E**t d
inuidia hīc dīcēdo p̄mo ponemus ea q̄
possunt valere ad detestatōem hui' pec
cati. **S**ecōdo qñ sit pctm̄ veniale vel mor
tale. **T**ertio tangemus aliqd de specie
bus eius. **Q**uarto quō se occultat sub
triplici sp̄e virtutū. **Q**uinto remedia con
tra illud viciū. **¶** **Q**uantū ad p̄
mū sciendū. q̄ inuidia fm̄ **Aug.** est do
lor aliene felicitatis. **E**t d̄r ab inuidēdo
qz scz nō pōt videre bona alioz. **J**ohes
ant̄ damascen'. li. ij. ca. xiiij. dicit. **O**m̄
nis iuidia est tristitia de alienis bonis.
Ad detestatōem vero huius vicij fm̄
Guil. lugdunē. p̄mo facit hoc. q̄ hoc
viciū est peccatū in sp̄m̄ sanctū fm̄ vnaz
acceptōem. quia est contra bonitatē de
que sp̄m̄ sancto approp̄atur. z sic oē pec
catum quod ex certa malicia puenit. est
peccatum in sp̄m̄ sanctum. **Uñ** inuidia
cum sit ex certa malicia: peccatum est in
sp̄m̄ sanctum. **S**ic ergo manifestū est q̄
iuidia est valde magnū peccatū. **C**e
cūdo facit ad detestatōem huius vicij
hoc q̄ ipm̄ est oppositum charitati **Uñ**
sicut charitas excellentissima est fr̄tutū.
sic iuidia pessimū viciū erit. **P**etoz em̄ ē
inuidia q̄ auaricia. **A**uarus em̄ etsi nō
vult z̄municare bona sua. tamē vult q̄
ali' ea cōmunicēt. **I**nuidus tō nō vult
z̄municare bona sua. nec vult q̄ ali' ea
cōmunicet. immo inuidus est peior om̄i
creatura. vñ **Greg.** sup **Ben.** **I**ndicū
maxime diuine bonitatis est: q̄ quelibz
res cogitur dare seip̄am. **A**b hac libera
tate degenerat iuidus diuidens se a do
et a creaturis. socians se diabolo qui bo
nis om̄ibus iudet. **T**ertio facit ad
detestatōem huius pcti. q̄ hoc viciū pu
re z totum malum est. **A**lia em̄ pctā ha